UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 10 06 12 011 8

DR
558
M45A3
1882

Mehmed 'Ākif, Bozoklu, Pāşa
Tabṣıra-i 'Ākif Pāşa
4. Daf.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Mehmed 'Ākif, Bozoklu, Pāşā

# تبصرهٔ عاكف پاشا

Tabṣıra-i 'Ākif Pāşā

دردنجی دفعهٔ تمثیلی

معارف عمومیه نظارتنك رخصتیله طبع ایدلمشدر

قسطنطنیه

۱۳۰۰

مطبعهٔ ابو الضیا ـ در غلطه

DR
558
M45A3
1882

007407

مطبعهٔ ابو الضیا
غلطه‌ده عرب جامعی اتصالنده عدد ۸
Imprimerie EBUZZIA.
8 Rue Arab-Djamissi, Galata.

UNIVERSITY OF TORONTO
SEP 15 1965

٦٠

## اخطار طابع

سلطان محمود ثانی دورنده مکرراً خارجیه نظارتنه تعیین اولنان و ادبیات حاضره‌مزك موجدی عد اولنمغه شایان اولان منشیء مشهور عاکف پاشا مرحومك آثار ادبیه‌سی ایچنده [تبصره] نامنده‌کی اثری حدت لسان، ترتیب دلائل، ستر سفسطه، تزییف خصم، تحری اقناعیات، و تصویر وقوعات کبی برطاقم محاسن ادبیه‌یی جامع براثر گزین اولمسندن و اگرچه اثر مبحوث عنه ذاتاً منشیسنك متروکات قلمیه‌سی میاننده ناتمام ظهور اتمش ایسه‌ده شمدی‌یه قدر ۳ دفعه رساله شکلنده نشر ایدیلانلری اصل ناتمامندن دخی ناقص اولدیغی کبی اللی آلتی تاریخندن بری قاچ دفعه استنساخ اولنمش ایسه

DR
558
M45A3
1882

007407

UNIVERSITY OF TORONTO
SEP 15 1965

مطبعهٔ ابوالضیا

غلطه‌ده عرب جامعی اتصالنده عدد ۸

Imprimerie EBUZZIA.
8 Rue Arab-Djamissi, Galata.

نومرو
٦٠

## اخطار طابع

سلطان محمود ثانی دورنده مکرراً خارجیه
نظارتنه تعیین اولنان و ادبیات حاضره مزك موجدی
عد اولنمغه شایان اولان منشیء مشهور عاکف پاشا
مرحومك آثار ادبیه‌سی ایچنده [ تبصره ] نامنده‌کی
اثری حدت لسان، ترتیب دلائل، ستر سفسطه،
تزییف خصم، تحریء اقناعیات، و تصویر وقوعات
کبی برطاقم محاسن ادبیه‌یی جامع بر اثر کزین
اولمسندن واکرچه اثر مبحوث عنه ذاتاً منشیسنك
متروکات قلمیه‌سی میانده ناتمام ظهور ایتمش ایسه‌ده
شمدی‌یه قدر ۳ دفعه رساله شکلنده نشر ایدیلانلری
اصل ناتمامندن دخی ناقص اولدیغی کبی اللی آلتی
تاریخندن بری قاچ دفعه استنساخ اولنمش ایسه

اکثر عبارات وتعبیراتی اونسبتده زیر وزبر ایدلمش
بولنمسندن بودفعه منشیسنك ترك ایلدیکی مرتبه‌ده
مکمل وهردرلو سهو ناسخدن سالم ومصحح اوله‌رق
تکرار تمثیلیله منتسبین ادب وانشایه عاجزانه خدمت
ایدلمشدر .

فی ۹ رجب                للطابع ابو الضیا

# تبصرهٔ عاکف پاشا

اصحاب عبرت وخبرته نمایان اولدیغی وجهله بو عالم
کون وفسادده تصاریف زمان یعنی وسائل و اسباب این
و آن ایله رونمای ظهور اولان صور وتماثیل حوادث
یومیه و وقایع کونیه‌نك اغرب و اعظمی مرایای جامعیت
دولیه‌ده هویدا و بعض کره اقتضای استعداد وقت مقت
ایله برمادهٔ جزئیه‌دن نیجه نتایج وخیمه متولد و پیدا اوله
کلدیکی مسلم اولمغله بوقبیلدن اوله‌رق اشبو ایکی یوز
اللی ایکی سنه‌سی ماه محرمنده و اثنای سورختان همایونده
عهدهٔ مأموریتمده بولنان امور خارجیه نظارتنه متعلقاً
وقوع بولان بر قضیه دعوای دیانت وصفیر صداقت
ایله طنین انداز مسامع دولت اوله‌رق، صاغلقله اولمسون،
امور ملکیه ناظری اوله‌جق پرتو پاشانك همت بدکارانه‌سیله
کسر شوکت اسلامیه وهتك ناموس سلطنت سنیه‌یی
موجب برصورت غریبهٔ غیر مسبوقه‌یه منقلب اولمقدنناشی
اربابنه باعث اعتبار اولمق و یکرمی اوچ سنه‌دنبرو باب

عايــده بولنديغمدن معلومات صحيحه اولەرق بومناسـبتله بالاقتضا پاشاى مرقومك على طريق الاجمال درج اولنان بعض احوال وافعالنه بزدن صكره كلان خيرخواهان دولت وغيرتكشـان دين وملت بالاطلاع خير وشردن فنغيسيله تذكيرى مناسب ايسـه اويله ياداتمك اوزره كيفيت حال خارجدن بيغرضانه وبيطرفانه قلمه آلنوركبجه على وقوعها ثبت صحيفهٔ املا قلنەرق [تبصره] اسميله توسيم وبرمقدمه و ايكى مبحثه تقسيم اولنمغله، مقدمه قضيهٔ آتى الذكرك ظهو-رندن عزل وانفصالمه دكين وقوعاتى مبيندر:

شويله كه ماه مذكوردن برقاچ آى اوّل قاضى كويى اهاليسى فرنكلرك اولراستيجاريله اوراده تمكن وتكثرلرندن وانسـلاب امن وراحتـلرندن طولايى دفع ورفعـلرينى باعرضحال استدعا ايتمش اولدقلرينه بناءً اسكدار محافظلغى عهدەلرنده بولنان قپودان پاشا وكيلى مشيرپاشا حضرتلرى (⋆) بونلرى بك اوغلى طرفلرى كبى مناسب محله قالديرمق اوزره فرمان عالى صدوريله اكثريسى قالديريلوب انكلترەلو [چورچيل] (⋆⋆) نام خبيث اوچ آى مهلت آلمق حسبيله هنوز اورادن كيتمامش اولديغنـدن بركون بن سـاحلخانه مده

(⋆) مؤخراً دونتماى همايون ايله مصره صاوشمسى اوزرينه ( فرارى ) ديه شهرت بولان فوزى احمد پاشادر .

(⋆⋆) جريدهٔ حوادثك مؤسسى در .

اوطورر کن مشیر مشار الیهك اسکدارده محافظ وکیلی
اولان کتخداسی طرفندن بر قواص کلوب « قاضی کوینده
دفترخانه کتبه‌سندن نجاتی افندینك صبی اوغلی عادت
اطفال اوزره قریهٔ مذکوره کنارنده قوزی اوتلادرکن
مرسوم چورچیل صبی مرقومك یدکنده‌کی قوزی یه
صاچمه طولی تفنکنی آتوب چوجغی سکز یرندن یاره‌لمش
وجراح معاینه‌سیله جروح وقروحی کشف اولنمش
اولدیغی » مخبر اسکدار قاضیسنك بر قطعه اعلامنی اعطا
ومرسومك دخی اخذ وکرفت اولنه‌رق باب عالی طرفنه
کوندرلدیکنی افاده وانبا ایتکله خبیث مرسوم بیاغی
چاپقین مقوله‌سندن اولوب مقدملرده دخی قریهٔ مذکوره
سوقاقلرنده شوراده بوراده تفنك انداختیله بعض حیوا-
نات اوروب اولدیرمش وبرایکی کره نسوان وصبیانه
راست کلورکن حفظ خداده بولنوب وحتی اهالیٔ قریه‌نك
سالف الذکر شکایتی بومثلو شیلردن اقتضا ایدرك
کندوسی کویا تفنکی بیلدیرجنه آتدم دیمش ایسه‌ده قیون
قوزی اوتلایان وچوجق اوینایان محلده بیلدیرجن اولمق
احتمالی اولمدیغندن غیری نظام اوزره دستأمنانه ویریلان
آو تذکره‌لرینك وقتی دخی منقضی اولمش اولدیغندن
ولو قوزی‌یه آتمسه بیله محل وموسم صیدك غیریده
بویله بی محابا تفنك آته‌رق اهل اسلام اولادینی ضرب

وجرح ايلمسيله فی‌الحقيقه مهم و[پوليچيا] تعبير اولنان نظامات بلده‌نك رعايت ووقايتی هر دولتده مهم وملتزم اولوب بومقوله‌لرك حدلرنده تخفيف مؤاخذه دها زياده ادبسزلكلر و قوعيله اخلال آسايشه سبب وعلت واجنبيلرك خشنودی وسربستيلری ضمننده كندی خلقمزك رنجش وآزاری مخالف اطوار حكمت وحكومت اوله‌جغی دركار ومرسومك قباحتنه كوره برقاچ كون طمرقده شويله‌جه مسافرتی برشی ديمك اولميه‌جغی بديدار اوله‌جغنه مبنی لاجل التأديب ترسانهٔ عامره‌ده حبس اولنمق اوزره مشير مشار اليه طرفنه كوندريلوب متعاقباً انكلتره كوچك ترجمانی پيزانی ورودايله «باب عاليده‌كی محبوسمزی ايلچی بك استيور.» ديجك «آنك بيوك قباحتی اولديغندن بن شمدی ترسانه‌يه كوندردم. ابتدا وارسن ايلچی بكه بنم طرفمدن سؤال ايله كه: انكليزلر بورايه تجارت ايچونمی كليور؛ يوقسه صيد وشكار ايتكه وآدم اورمغه‌می كليورلر؟» جوابيله اعاده قلنمش وبونی متعاقب باش ترجمانی قوريقو پيزانی كلوب استديكنده اعلام مذكور اوقو- تديريله‌رق چوجغك افاقت بولوب بولميه‌جغی معلوم اولمقسزين مرسومك دفعةً صاليويرلميه‌جكی افاده اولندقده «واقعا قباحتی وار ايسه‌ده بن كندوسنی طمرقده كوردم؛ ضابطان عسكری طرفندن خيليجه دوكلمش

اولمغـله؛ چـوجغك حالی نه وجهله اولور ایسـه حکم شرعیسـنه راضییز . » دیو تعهد و الحـاح ایلدیککندن اثو ایچییز محمد اغا یاننـه ترفیق اولنـه‌رق « چـورچیلك دو کلدیککندن خبرم یوغیدی؛ ترجمان شویله سـویله‌یور . اقتضـای شرعیسی صکره اجرا اولنمق اوزره شمدیلك تسلیم ایتسونلر. » دیو مشـار الیه طرفنـه کوندریلوب متوالیاً کوچك پیرانی ینه کله‌رك « سـؤالکزی ایلچی بکه تبلیغ ایلدم؛ چورچیلك قصور وقباحتنی اعتراف ایله برابر صالیویرلمسنی رجا ایدرم . » دیمکله کندیدن اوّلجه باش ترجمانی پیرانی کلوب یاننه آدم ترفیقیـله ترسانه‌یه کوندرلدیکی بالاخبار ممنوناً عودت ایتمشیدی . بو وجهله مرسومك ترسانه‌یه ارسالندن تخمیناً ایکی ساعت کچمکسزین تخلیـهٔ سبیلنه موافقت اولنـه‌رق مشـار الیه دخی اوّل صالیویرلمسـنی امر ایتمشیکن صکره‌دن نه مطـالعه‌یه مبنی ایسه « افندیدن تذکره اولمدقجه صالیویرمام . » دیمش اولدقلرندن اول وقت ترجمان مرسـوم بزم آدمی « وار افندیکه خبر ویر. » دیو کوندرمش اولسـه تذکره دخی یازیله‌جـغی درکار ایکن مرسـومی قورتاره‌مامسی باش ترجمانجه کوجنه کلدیککندیکندن ویاخود مطلق خیانتندن « سن بنی بوراده بکله ! بن بك اوغلنه کیدوب کله‌یم . »

ديو آدممزى ترسانه‌ده براغوب كندوسى صكره‌دن تحصيل وقوف واطلاع ايلديكم وجهله بك اوغلنده بعض انكليز بازركانلريله مذاكره وفنارليلرك شعلهٔ جوّالهٔ الفتى اولان استفناكى(*) كافريله ايقاد فتيلهٔ مخابره‌برله زبانهٔ تحريك واغوا اولان شرارهٔ رأى وتدبيرينى ايلچيسنه بيلديرديكندن صكره اخشامه يقين بن ترجمه اوطه‌سى كتبه‌سندن خالص افنديله (**) اوطورركن چيقه كلوب مشار اليهك تذكره استديكنه دائر حرف سويلمكسزين قپودن كيرر كيرمز «بز اسپانياليمى يز؛ پورتكزمى يز؟ آدممزى دوكرسكز! حبس ايدرسكز! استديكمز وقتده ويرمز- سيكز!» ديه‌رك يايغره‌يه تصدّى ايتكله مشار اليهك مرسومى صالويرمديكى آكلاشلديغندن «آدمكز عرض واديله كزركن دوكيلوب حبس اولنمش دكل آ. حقنده‌كى اعلامى كندكز اوقيوب قباحتنه واقف اولدكز!» دير ديمز بى باك وبى پروا اعلام شرعى حقنده زبان دراز اولديغى هرزه وهذيان كافرانه‌سى يك آغريمه كتمكله «بونصل ادبسزلكدر؟ سن دلى اولمشسك! سنك ايله صحبت جائز دكل. وار نره‌يه كيدرسه‌ك كيت!» ديو

(*) علقو پاشانك پدريدر.

(**) خالص افندى مؤخراً باب عالى مسترجم ثانيلكنه قدر ارتقا ايتمش واليوم ۹٦ ياشنده تام الشعور اوله‌رق برحيات بولنمش برپير واجب التوقيردر.

عنف و آزاريمه ترديفاً، موما اليه خالص افندى [ دروآده ژانس ] يعنى حقوق ملل ناميله بيلنرنده معروف و معتبر اولان كتاب افرنجيدن سوز آچه‌رق بعض مرتبه مباحثه‌يه مبادرت ايتمش ايسه‌ده، چونكه اوروپاده بزى ملل متمدنه‌دن عد ايتمدكلرندن، ترجمان مرسوم « او سزه كوره دكلدر . » جوابيله سويلنه‌رك بقيلوب كيتدى . و ايرتسى كونى صباحلين كلوب « ايلچى بك سزكله مخابرهٔ رسميه‌يى قطع ايلديكنى مشعر تقرير كوندردى . » ديو نامه بركاغد براقغله بوصورت نقش ديكر اولوب بونك اوزرينه ترجمان ايله محاوره عبث اوله‌جغندن آرتق دولتجه اقتضاسنه باقلمق اوزره برى طرفدن فقط « كندوى بيلور . » دينه‌رك اول وجهله عودت ايتديكندنصكره تقرير مذكور آچلدقده ترجمه‌سى برابر بولنمغين مآلنده كويامرسوم حبسيله نقض عهد ايتمش اولديغمزدن بتمله قطع مخابره ايلديكى مندرج اولمغدن ناشى، صورت حالى مشيرمشار اليهه يازوب بعده محل سور همايون اولان كاغدخانه‌يه عزيمتله طوغرى ملكيه مخربنك (*) خيمه‌سنه واردم . استغنا كى ايله تنهاجه طرح ميناى صحبت ايدرلر ايمش بعد القعود قضيه‌نك اوّلندن باشلنه‌رق نهايت « بو نصوبى شويله برمناسبتسزلك ايتمش؛ و بو ماده نك بو درجه‌يه تحملى

(*) يعنى ملكيه ناظرى پرتو پاشانك .

اولمیوب نقض عهد لقردیسی ایسه بالکلیه باهر البطلان اولدیغندن غیری پك صیق طوتسه مثلا یکرمی ساعته قدر شویله اولمز ایسه مخابره‌یی کسرم دیو برنسنه تکلیف ایتمکسزین ـ طامدن دوشر کبی ـ بردنبره بویله تقریر کوندرمسی عادتدن خارج واصول سفارته مغایر بروضع غریب ایسه‌ده مادام‌که تهوّر وتعجیل ایله ایشی بومرتبه‌یه کتورمش اولدیغندن ضروری برترضیه لازم کلمکین بچه (٭) کتمك اوزره اولان فریق پاشانك رتبه‌سی وآوستریا دولتنه بیوك ایلچیلك مأموریتی بونصونبینك رتبهٔ سفارتنه کوره آز کلیه‌جکندن لاجل الترضیه سفارتخانه‌سنه ارسالی خصوصی خاکپای عالیدن بالاستیذان اولوجهله بونصونبی‌یه اخبار وارسال اولنه‌رق رسم ترضیه‌نك اجراسندن صکره سفرایه ضیافت سنیه کونی کندیسی خیمه کزه مدعو اولدیغندن، اول کون بن دخی کوریشورم لقردی بتر. » دیو افاده ایلدیکمده مکر بونصونبی استغنا کینك تعلیمیله مقام صدارته وطرف سرعسکری‌یه وملکیه پاشاسنه دخی بشقه بشقه تقریرلر کوندرمش وبنم ورودمدن اوّل رکاب همایونه عرض ایله چورچیلك تخلیهٔ سبیلنه ارادهٔ سنیه تحصل اولنمش

(٭) اسلاو لساننده ویانه‌یه بچ اطلاق اولنور. وقتیله لسان باب عالیده دخی مستعمل ایدی.

اولدیغندن پاشای مزبور ترجمان و ایلچینك اوضاعندن قطعاً متأثر ومنفعل اولمقسزین بنم افاداتمه مقابل، فریق صنق، بونی حکایه ایدرك « نعل باز كونه » طورنده « پاشالرمزك حالی عجایب! مشیر پاشا برتذكره كوندرمش: اسكدار محافظه‌سنده کی كتخدامی بوماده ایچون عزل ایده‌جك اولورسه‌كز بنی تكدير ایتمش اولورسكز. دیه‌رك صانكه بزكتخداسنك عزلنی استیورز كبی سوزلر یازه‌یور. جانم صیقیلدی. بویله شیده تهالك اقتضا ایتمز. شمدی فریق پاشا كوندرملك لازم كلسه انكلتره ایلچیسی دعوته كلمیه‌جك ایمش. فریق پاشایی كوندروب یلواره‌رق كتورمشلر دیو حوادث و حقارتی موجب اولور. بوخصوصنی بورایه كلدیككنده لسانی آكلاشیلوب آكا كوره مذاكره ایدرز. بلكه هیچ ترضیه‌یه حاجت قالمز. » دیمكله ایلچی مرسومك طرز و طورینه وبتخصیص نقض عهد ادعاسنه نظراً اوّل باوّل بونكله برمكالمه اقتضا ایدوب بودخی بمله قطع مخابره‌یی اعلان ایتمسی جهتیله بكا كوره ممكن اوله‌میه‌جغی مثللو مقام صدارت و سرعسكرینك دخی ایشی اولمدیغندن مصلحتی دولتجه التزام حصراً وقصراً كندینه دوشه‌جكندن مرسومی ساحلخانه سنه ویاخود چادرینه دعوتله پشین نقض عهد لقردیسی اوزرینه مثلا عهود وشروطك

عقد وفسخی آنجق دولتلرك يدنده اولوب يوقسه بنفسه
بر مأمورك قول وفعليله اوله ميه جغنه وحتی بن بالفرض
نقض عهد ايتدم سوزينی تلفظ بيله ايتمش اولسم
و دولتجه ورسماً سويليورم ديسم ينه قبل التصديق
حكمی ثابت اولميه جغی بديدار ايكن بو نصل بيهوده
لقردی اولديغنه دائر منستروجه اجوبهٔ مسكته
وچورچيلك تهمت واقعه سنه و بو قباحته مشير پاشانك
مهلتيله زير اداره سنده اولان محلده متجاسر اولمش
اولديغنه مبنی بكا كوره ايكی ساعت ومشير پاشايه كوره
ضابطجه ايكی كون ترسانه‌ده حبسندن بو مرتبه شكايت
وادعا حقه مقارن اولمديغی مشعر مدافعهٔ ملزمه ايله
مرسومك دعواسنی ابطال ايدرك نهايت بر ترضيهٔ مناسبه‌يه
قرار ويرمسی واجبه‌دن ايكن بو صورتلرك برينی خاطر
وخيالنه كتورمديكندن ماعدا ضيافتك دها بر قاچ كون
ميدانی اولوب بو مثلاو موادك ايسه اوزادلچه تشنجی
مجرب وايلچیٔ مرسوم حق وناحق هر نه ايسه خارج
ازعادت تقارير متعدده ايله اعلان شكايت ايلدكدن صكره
سفرايه قارشو بلا ترضيه دعواسندن تنزل ايده‌ميه جكی
معلوم ومع هذا روسيه ايلچيسی دخی برابر مدعو اولد-
يغندن بينلرنده اولان منافسهٔ خفيه اقتضاسنجه آنك
يانده بو صحبته كيرشميه جكی و بالفرض كيرشديكی صورتده

دخی البته روی ملايمت كوسترميه‌جكی مجزوم ايكن
مصلحتی بويله ايلرويه آتمسندن واستغنا كيله برون برونه
صحبت خفيه‌ده بولديغمدن وعلى الخصوص كلمات حكميهٔ
حضرت مرتضويدن (كرم الله وجهه ورضی الله تعالى
عنه) «ما اضمر احد شيئا الا ظهر فی فلتات لسانه
وصفحات وجهه» مصداقنجه ناصيهٔ حال ولايحهٔ قيل
وقالندن سوء نيت ونفاق ضميرينی آكلادم . لكن او
كونلرده‌كه ماه ماتمده حسب القدر فرقت ثمرهٔ فؤاد ايله
مصاب ومتألم اولديغمدن بو معامله دخی طبيعته ايراث
كلال وملال ايتمكله «سز بيلورسكز!» جوابيله قالقوب
چادره‌مه كلدم . وايرتسی كونی استغنا كينك بونصونبی‌يی
چرالمقده اولديغنه دائر بعض اخبار محرمانه وقوعنه
مبنی بكلكجی وكيلی صارم افندی‌يی كتوردوب آنكله
بوخبری كنديسنه بيلديرديكمده استغنا كينك فسادندن
تجاهل ايله «تسكينی ينه كنديسنه حواله ايده‌لم،
وبونصونبی‌يی اسكات ايده‌مز ايسه‌ك شو كتاب افندمز
حضرتلری استغنا كی بك شو قدرجه ايشی كوره‌مدی دير
يوللو سوزله غيرت ويره‌لم.» ديو رأی ايتمش و«عنا-
يت ايدرلر!» جوابيله افندیٔ مومی اليه تكرار كندوسنه
كوندرلمش ايسه‌ده مرسومه بو واديده حرف واحد
سويلديكنی فسادينك آرتوب اكسلمامسندن وحين ملاقاتده

كنديسنك دخی اصلا صحبتنی آچمق استماسندن استدلال
ايتدم . و بر كون صكره پيرانی كنديسنی كوروب
« انكلتره دولتی دولت عليه‌نك آلتنی اوستنه كتوره‌-
جكدر . » ديو آغزينه كلان هذيانه متجاسر اولديغنده
اولوقت « باری استفناكی‌يی بو نصوحی‌يه ارسال ايله
وقت سفر واثنای خصومتده بيله قاله آلنه‌ميان بويله
مقالات مكروهه‌نك تفوهنه ترجمانك تصديسی كنديلكندن
ايسه نه جسارتدر؟ يوق اكر ايلچی بكك امريله ايسه
نصل لساندر؟ بزده بونك ترضيه‌سنی استرز ! » كبی
ديرجه سوزلرله بياغی ايلچی وترجمانی صوچلنديرمق
ممكن ايكن مرام ومقصود بشقه اولديغندن فقط ترجمانه
« سز دولت عليه‌يی كپازه‌می ظن ايديورسكز ؟ »
ديو يوان يوان برايكی لقردی سويلديكنی ينه كند-
يسندن ديكلدم . بعده ضيافت سنيه كونی
فرانسه ايلچيسی [ آمرال روسن ] ايله آوستريا ايلچيسی
[بارون استرمر] بزم چادره مسافر اولمغله بعد الطعام
كه آقشامدن صكره‌جه استفناكی يانمه كلوب
« ملكيه ناظرينك چادرينی تشريف ايدرك مسافرلريكزله
نصل كچندیكز يوللو صحبتله بو نصوحی‌يه دخی بر
آشنالق ايتمكز مناسب اوله‌جغندن ملكيه ناظرينه دانشدم .
« وار سويله كلورلر ايسه كندولری بيلور . » ديورلر .

بیورك کیده‌لم دیمکله « بو نصونی ضیافت سنیه‌یه مدعواً
کلمش مسافرمز بولندیغندن کندینك ایتدیکی حرمتسزلکه
باقیوب بو رعایت وتنزلی بن اختیار ایدرم . لکن شاید
آشنالغمی آلمیه‌جق و یوزینی چویره‌جك اولور ایسه
بروجهله تحمل ایده‌میوب البته بر آغر لقردی سویلرم .
صکره دها فنا اولور . اکر اویله ایتمیه‌جکننه تعهد
ایدرسه‌ك کیده‌یم . » دینلدکده « ایتامك کرکدر . » دیمش
ایسه‌ده بن قویلشدرمك استدیکمدن٬ بز بوصحبتده ایکن
ایلچیٔ مومی الیهما قالقوب « وارهلم ملکیه ناظرینه و
مسافرلرینه ویزیته ایده‌لم! » دیه‌لریله « بنده برابر کیده‌یم »
دیدیکمده آمرال روسن چادرك اورته یرنده توقف ایله
بونصونی طرفندن بر بد معامله اولنمیه‌جغی معلومم اولوب
اولمدیغنی سؤال ایتمکله استغنا کینك یوزینه باقدم . « بو
نصونیدن بوتربیه‌سزلکی بن مأمول ایتم . سز نیچون
بویله سویلیورسکز ؟ » دیو فرانسزجه آمرال روسنه
جواب قیدنده اولمش ایسه‌ده کرك روسن وکرك لسان
ترکی‌یه آشنا اولان بارون استرمرایکیسی بردن « بومادده
بواسزلق و رعایتسزلك بتون بتون بونصونی طرفندن
اولمش ایکن بووجهله تنزله افندینك نه احتیاجی وار ؟
بونصونینك طوتدیغی مسلکه نظراً بوخصوصده

بر رابطه‌سزلق ایتمسی مستبعد اولمدیغندن افندینك ناموس و اعتباری‌نی وقایةً برابر كیتمسنی بز مناسب ومستحسن كورمیز . پشین بز واروب استمزاج ایده‌لمده اكر بدلك ایتمیه‌جكنی آكلارسه‌ق خبر كوندریرز . اول وقت كلوب كورشسون . یوق اكر حسن معامله ایده‌جكنی سن اوزریكه آلورسه‌ك او بشقه . » دیدكلرنده طرف دولت علیه‌دن بچه مصلحت كذار اولوب سور همایونه مدعواً درسعادته كلمش اولان ماورو یانی حاضر بالمجلس اوله‌رق اولدخی مومی الیهانك سوزینی تصدیق ایلدیكنه واستغناكی « قطعیجه تعهد ایله اوزریمه آله‌مم . » دیدیكنه مبنی توقف ایتدم . آنلر كتدیلر . استغناكی عجله ایلچیلردن اوّل ملكیه كچ ناظرینك خیمه‌سنه كتمكله غالبا بر خباثت ایتمك كركه‌كه مومی الیهما واررکن بونصونبی خیمه‌نك اوكنه چیقوب بونلره آیاقده خفیفجه بر آشنالقدن صكره تكرار چادره كیرمكسزین صنایع ناریه تماشاسنه دخی باقیه‌رق همان اورادن صاوشوب كیتمش اولمغله بو طوتمه كوره بن برابر بولنمش اولسه‌م بلكه كندوزینه دخی آشنالق ایتمكسزین براقوب كیده‌جك وكافر استغناكی بنی آنك آیاغنه كوتوروب محقر ایده‌جك ایمش . قاتله الله !

اشته ملكیه نوازلنك عطسهٔ وعد كمون ایله سعال

مذاكرهٔ مصلحتی تعلیق ایتمش اولدیغی ضیافت كونی
قبل الطعام صدر صحبتده منصب اولمیوب طعامدن صكره
دخی حال بو منوال اوزره اولمغله یوم مذكور دخی
بویلەجه چكوب كتدی .
بو آرالقده بو نصوبینك التماسنه مبنی چورچیلك
ضابطان عسكری طرفندن ضرب وتكدیری قضیەسندن
بحثله مستأمنان حقنده بومثللو معامله نك منع ودفعی طلبیله
فرانسه وروسیه وآوستریا وپروسیا ایلچیلری جانبندن تقاریر
رسمیه تقدیم اولنمش ایسەده بوندن مرادلری نظارت امور
خارجیەدن شكایت دیمك اولمدیغی مشعر بعضیسنك
مكتوب مخصوصی و بعضیسنك دخی باش ترجمانلرینه
تعلیماتلری اولدیغندن غیری بو نصوبینك حركتنی مجموع
سفرا تعییب و تزییف وخصوصا بحثله مشیر پاشانك عزل
وتبدیلی ادعاسنده اولمسنی ایسه بتون بتون تقبیح وتهجین
ایله مرسوملك بو وضعنه كندی دولتی دخی راضی
اولمق دكل بلكه انفعال ایدەجكنی كراراً ومراراً وعلناً
وصریحاً افاده وبیان ایلدكلرینه وعلی الخصوص انكلتره
دولتیله متفق اولان فرانسه دولتنك بیوك ایلچیسی
جملەدن زیاده دعواجی اولدیغنه مبنی بو نصوبینك
قوللاندیغی لسانه اصلا سامعەدار اعتبار اولمق اقتضا
ایتمیەجكی كون كبی آشكار ایكن، چونكه بوماده دانشقلی

دوكش اولديغندن مشير پاشا ايله ايكيمزك حقنده بعض سوء تعبيرات كستاخانه‌يى وكويا دولتى طرفندن كله‌جك مأموريت ايله رسماً تكليف اتمكه قالمقسزين عزلمزه مساعده بيورلمز ايسه دولت عليه كنديسنى مقاسمه مخاطره‌سنه القا ايتمش اوله‌جغنه دائر ياوه كويانه برطاقم ترهاتى متضمن بونصوبنى طرفندن ويريلان تعليمنامه نك ترجمه‌سنى پيرانى كتوروب ملكيه پاشاسنه اعطا ايلديكنده تلقى بالقبول ايدرك، كيفيتى بنمله مذاكره ايتمك دكل ترجمه‌يى بيله كوسترمكسزين درحال مابين همايون كتبه‌سندن دامادى وصاف افندى (*) وساطتيله خاكپاى همايون شاهانه‌يه عرض وتقديم ايتمشيدى. مأمولى كبى جواب عالى يه ظفرياب اوله‌مديغندن ضرورى ميدانه چيقاروب لكن بربرينه مناقض وآشاغيسى يوقاريسنه اويمز اقاويل باطله ايله مشحون تعليمنامه‌لرك اردى آره‌سى كسلميه‌رك هركون بردانه‌سى كلوب عرض اولنمقده وبعضيسى كوريلوب بعضيسندن هيچ خبرم اولمامقده اولديغى حالده — عمم مظهر افندى مرحومك نصيحتى اوزره — بزينه «دوه يوريشندن» آيرلميه‌رق باب عاليدن بونصوبينك سالف الذكر قطع مخابره تقريرينه جواباً چورچيلى

(*) بو وصاف افندى خارج از وظيفهٔ افعاله تصديسندن طولايى دور محمودخانيده اعدام اولنمشدر.

ضرب ايدن يوز باشينك تأديبندن ماعدا بو خصوص ايچون بر ترضيهٔ مناسبه يه دخی موافقت اولنه جغنی متضمن اصول اوزره قلمه آلديرديغم تقرير رسمی يی ركاب همايوندن بالاستيذان بو نصوبی يه ارسال ايتدردم . لكن ملكيه بليه سنك دلخواهی وجهله وقتلر چوب بو نصوبی ضيافت سنيه دن برقاچ كون صكره لوندره يه [ قوريئر ] چيقارمش اولديغندن « بن كيفيتی دولتمه يازدم . شمدی رسماً ترضيه استيه مم . دولتمدن كله جك امره منتظرم . » ديو جواب ويرمكله آمرال روسن برقاچ كره سفارتخانه سنه كيدرك بونك خامنی آلوب يوله ياترمغه خيلی سعی ايتمش ايسه ده استغناكی خائنی حسب التعليمات « خارجيه ناظرينك عزلی ملكيه ناظرينك مطلوبيدر . سن ترضيه طلبيله اولكی ادعادن نكول ايتميوب آياق باصارسه ك بهر حال خارجيه ناظری عزل اولنوب بو صورتله روسيه لويه قارشو دولت وملتكه تحصيل شان ايتمش اولورسن! » ديو اخبارات خفيه ايله بو نصوبی يی بيدرپی تحريك وافساددن خالی اولميوب باب عاليده هركسك معلوم ومشهودی اولديغی وجهله پيرانينك طاشيديغی تعليمنامه لرك ملكيه بلاسی طرفندن ايكی ال ايله اخذ وقبولی وهيچ بر دفعه الزام والتيامه دائر بر سوز سويلنميوب بلكه حال وقال ايله نقيضسنك ايما واشرابی

دخی استغنا کیمسنك قولنی آچیقدن مؤید اولمغله بو نصونی بتون بتون امیده دوشدیککندن آمرال روسنه موافقت ایتیوب حتی « بوچورچیل مادّه‌سی دکلدر . بن دولت وملته خدمت ایده‌جکم . » دیدیکنی لساندن ایشیدنلر روایت ایتمکده واستغنا کی یالکز بوخباثله اکتفا ایتیه‌رك برطرفدن دخی صورت صداقت ودرایتده « انکلتره دولتی بر پارمق ایله جهانی بولاندیرر؛ یاکلش دولتدر . ایلچیسنك مطلوبنه موافقت اولنمدیغی حالده احتمالکه طرابلس غربده اولان دونتمای همایونی واحتمالکه مصر والیسنی آیاقلندیرر . » دیو ملکیه بدخواهنك جان قولاغیله دکله‌دیکی محتملات باطله‌یی اشاعه‌یه باشلایوب سرعسکر پاشا حضرتلرینی دخی کوردکجه « سز مقدما انکلتره‌لیلر ایله برابر اسکندریه‌نك فرانسه‌لو یدندن نزع واستخلاصنده بولندیکز . انکلتره دولتنك قوت ومکنتنی ونصل آتش مزاج اولوب جمله دولتلرك بونلردن نه درجه خوف ایتدکارینی هرکسدن اعلا واقوای بیلورسکز . و بودقیقه‌لری کیمسه‌یه صورمزسکز ! » زمینلریله عطف معلومات ایلدیککندن اول دخی ضروری تصدیق ایدرك بووجهله خبیث مرسوم الندن ودیلندن کلان فساداتی یورتمکده ومصلحت بو ایله طوتلمدیغندن سوز چوغالمقده اولمق حسبیله وظیفهٔ مأموریت ومقتضای

صداقت مطالعه‌سی حالده براقیوب ختام سور همایون ایله باب عالی‌یه دخی کلمش اولدیغندن مشیر پاشایه بر تذکره تحریریله چورچیل ماده‌سنه دائر بعض مذکرات ایچون خاکپای همایون شاهانه‌دن بالاستیذان امور ملکیه اوطه‌سنه تشریفلرینی التماس ایلدم.

فی الحال استحصال رخصت سنیه ایله تشریف بیورـ دقلرندن بن دخی واروب بوخصوصك صحبتنی آچه‌رق کأن ملکیه داهیه‌سی بیلیور کبی استفنا کینك درجهٔ فساد وخیانتنی بیان ایلدیکمده «بن آنی اوتوز ییلدر بیلورم. میدانه چیقاران سزسکز.!» دیمکله «اویله اولدی؛ لکن بوبحث آخر. شمدی بونصونبینك رابطه‌سزـ لغندن و بومقوله تحریکاتدن نشأت ایدن ترهاتنه واستفناـ کینك تلبیسات ابلیسیه‌دن عبارت اولان مغلطه وسفسطه‌ـ سنه باقیلوبده عزلمز تقدیرنده دولت علیه‌یه ذل عظیمی موجب اوله‌جغنه ومستر وتبدیلی بهر حال پولتیقه‌یه طوقنه‌جغنه دائر محذورات (*) حالیه واستقبالیه‌یی واوّل وآخر بومادّه‌ده برترضیهٔ مناسبه‌دن غیری هیچ برشی لازم کلمیه‌جکی درکار ایسه‌ده شاید تخدیش ذهن همایونی مؤدی اولیور ایسه باری استعفای عاجزانه‌مله عزلم اهون

(*) طوغریسی ظاء ایله محظوراتدر.

اوله‌جغنی » برر برر سویلدم . « فقط استعفا کزدن شوکتمآب افندمزه مکدر اولمزمی ؟ » دیمکدن غیری برسوز سویلیه‌رك « سز صحبت ایدك بن آبدست آله‌یم » دیو قالقوب بشقه اوطه‌یه کیتمکله مشارالیه سرفرو بردهٔ تعجب وتفکر ایکن هله چوق کچمکسزین « انبان دغل دربغل » ینه یانمزه کلوب نهایت سرعسکر پاشانك ذات وزمانی جهتیله طرابیه‌ده‌کی قصر همایونه بو نصونیی دعوت وملاقات ایدرك طلب ترضیه‌یه اماله و ارضا ایلمسنی تنسیب ایتمکین ناچار بو قرار ایله مشیر پاشا عودت ایدوب بن دخی وداع ایدرکن « شو استغنا کینك اوزرینه صقیجه وارسه‌کز بوماده‌یی بتورر اما وارمیورسکز ! » دیدیکمده « سزدن وسوسه‌سی وار؛ بنده صیقیشدیرسدم فرار ایدر. بوکا ایش کوردیرمك ایچون « چورچیل ماده‌سنده » سنده شبهه‌م وارایدی. لکن ملکیه ناظرینك حسن شهادتیله امنیتسزلکم برطرف اولدی . » یوللو سوزلرله پشین سز بونی تأمین ایدك . » دیو رأی ایتمکله بنم مرادم مرسومك فسادینی منعه اقتداری وار ایکن کندیسی دخی ماده‌نك علولنمسنی استدیکندن منع ایتمك دکل بلکه ارخای عنان ایلدیکنه تعریض اولوب یوقسه مرسومی قاچره‌جق صورتله تهدید واخافه دیمك اولمدیغندن ومع مافیه نصل جسور وجری

كافر بلغار اولديغى جملەنك معلومى اولديغندن ماعدا بالفرض والتقدير فرار ايدەجك اولسه بيله مورەدن غيرى محله كتميەجكندن فرارندن [ ياقوآكى ] يه پاداش اولمقدن غيرى برنسنه لازم كلميەجكى وكندى قولى اوزره اوتوز ييللق مفسدت پيشەنك فرارينه هيچ تأسف اقتضا ايتميوب بلكه « سك بصحرا » ديمك لازم كلەجكى واضحاتدن اولمسيله برابر ارائه ايلديكى تأمين صورتى بالكليه مقولهٔ لاطائل وعلى الخصوص قلبمده اولميان معنايى لسانه كتورمك بكا كوره امر مشكل ايكن نەچاره « دست خطا كشاده پاى صواب بسته!» بقالم بونك آلتندن نه چيقار! ديو اظهار موافقتله بالضروره اوطەمه كلديكم كبى مرسومى جلب ايدوب تعليم وتلقين اولنديغى وجهله تأمين وتطمين ايلديكمده « وارەيم تشكر ايدەيم .» ديەرك خواجەسنه كتمشيدى . بينلرنده نه صحبت ايتمشلر ايسه ايرتسى كون بكا هيچ خبر ويرمكسزين بونصونبينك سفارتخانەسنه كيدوب كويا سرعسكر پاشا ايله ملاقاته ارضا ايتمش اوليور .

حال بوكه برايلچى نه قدر حديد وخشين اولسه ونه درجه منفعل ومتشكى بولنسه يته اعظم وكلاى دولتدن اولان برذاتك دعوتنه اجابتدن وخصوصاً قصر همايون شاهانەده ملاقات حرمتندن استنكاف وامتناع ايتميەجكى

مرتبهٔ بداهتده اولدیغندن غیری البته مرامنه موافق برجواب آلمق امیدنده دخی بولنه‌جغندن بونصونینك عدم اجابتی محتمل اولمامغله ابتدا ملاقاته ارضا سوزینی قبول ایتمم، ثانیا کندینك رأیله استفناکی یی بن تأمین ایتمش اولسه‌م استفناکینك بونصونی‌یه سرعسکر پاشا ایله کوریشوب شویله سویله و بویله اصرار ایله دیو تعلیمات وتلقینات ایله اولکی مفاسد قلبیه‌سنی بوکره دخی شفاهاً ووجاهاً تأکید وتأیید ایده‌جکندن، بنی کیم تأمین ایتدیکه بندن خبرسز مرسومك سفارتخانه‌سنه کتمه‌سنه رخصت ویرلدی. بوبویله ایکن ملکیه یادکاری ثمرهٔ تأمینی کوردیکزمی دیو بکا جمیله ایتکله «هزار کونه سخن دردهان ولب خاموش» فحواسنجه «ترك الجواب جواب» قاعده‌سنی اختیار ایتدم.

فرداسی کون سرعسکر مشار الیه قصر همایون مذکوره عزیمت و بونصونی دخی دعوته اجابت ایله آمدجی وکیلی رفعت بك حاضر ومفسد مرسوم دخی ترجمان اولدیغی حالده سرعسکر مشار الیه طرفندن ایراد اولنان کلمات تألیفیه بونصونی‌یه اثر ایتمه‌رك سالف البیان تعلیمنامه‌لرده یازدیغی سوزلری بالمشافهه دخی ذکر وتصریح ایله ادعای سابقنده اصرار وشو قدرکه چورچیلك ترسانه‌یه ارسالی عقیبنده تخلیهٔ سبیلی ایچون

طرفندن آدم کوندرلدیکنی انکاره مجال اولمیوب مشیر پاشا ایسه صالیویر مدیکندن بشقه ایرتسی کون سفارتخانه‌دن کوندریلان هکیملره دخی چورچیلی کورمکه رخصت ویرمامش اولدیغندن بحثله بندن شکایتی مشار الیهدن اقل اولدیغنی اقرار و مشار الیهك منصبی اولان بولی سنجاغنه اعزامنی تذکار ایتمش اولمغله اشبو ملاقات تدبیری بونصونبینك لسانی سرعسکر مشارالیه کرکی کبی آکلایوب بالذات حضور عالی یه عرض و تبلیغ ایتمك قصدندن وپشین استغنا کینك کتمی بونصونبی یی اطرافیله اوقوتمق غرضندن ناشی اولدیغی بدیدار اولدی . ( مثل ) سخن اینست که این .

« طشره‌دن دزده چاره قابلدر. خرسز اودن اولورسه مشکلدر »

بعدالمجلس میرمومی الیه‌ایله‌برابر مرسوم بزم ساخلخانه‌یه کلوب بروجه محرر جریان ایدن مجاوبه‌یی حکایه‌دن صکره چونکه بونصونبینك بنم حقمده اشتکاسی خفیفجه اولدیغندن کویا بن دخی فی‌الواقع تقصیرات مشیر پاشانك اولوب آنی مؤاخذه اقتضا ایده‌جکنه شهادت ایلدیکم حالده مشار الیهك منصبنه اعزامیله بونصونبی یه ترضیه حاصل اوله‌رق بن قورتلمش اوله جغمی وادئ خلوصده افاده ایتمش ایسه‌ده ابتدادنبرو طوتیلان اصولك علت غائیه‌سی بوخصوصك قبارمسیله بنم عزل وتبدیلم مقصدینه

مقصور اولوب مشار اليهك عزلى حسب الاشتراك مقصود بالغرض قبيلندن اولديغى دلائل متعدده وشواهد متجدده ايله عندمده ثابت ومتحقق وبو ماده ده بكا بحق كيسه‌نك برديه‌جكى اولمديغى بو نصوحنينك بيله اعتراف ضروريسندن دخى مستبان ايسه‌ده بنم تبريهٔ ذمتم فائده ويرميه‌جكنه لسان حال ولهجهٔ مصلحت ناطق اولديغندن ماعدا مرسوملك كوستر ديكى تدبير كلياً مخالف مشرب حقير اولمغله بنم سعى وغيرتم كندو نفسم ايچون اولميوب عهده‌مده بولنان مأموريتك عرض وناموسنى يعنى شان وشوكت سلطنت سنيه‌يى محافظه املنه منحصر اولديغندن بعينه بنم كبى مشير پاشانك دخى قدر واعتبارينى وقايته چاليشرم . كرچه آدم كوندرديكمده چورچيلى ويرسه‌لر بويله اولمزدى لكن بوراسى بزجه‌در . بوقسه اجنبى يه نسبتله آنلرى اتهام ايتمك بروجهله المدن كلمز . ديو قطعياً جواب ويردم . وسرعسكر مشار اليه مجلس ملاقاتى تفصيلاً خاكپاى همايون شاهانه‌يه عرض وافاده ايدرك بركره دخى وصاف افندى كوريشوب سويلشمش ايسه‌ده ينه اولكى جوابلر آلنوب بووجهله بو نصوحنينك ميل وملايمتندن يأس حاصل اولمش وكيفيتك سفارتله لونده ده بولنان بكلكجى نورى افندى يه تحريرله اوراده تسويه‌سندن غيرى بجه بر تدبير قالمامش

اولديغندن ركاب همايوندن بالاستيذان وقوع حالى على التفصيل قلمه آلديروب بندخى بيلديكم قدر حذف وايصال ودولتجه رأى وتعليم اقتضا ايدن محللرينى الحاق واضافه دن صكره ملكيه كچ ناظرينه كوندردم .

اوته دنبرو كوزى كورديكى مسوداته قلم قارشدرمامق محال درجه سنده بذل رقم وسماحت قلم ايله متصف ومتكيف اولان افندى حضرتلرى بيلم نه اولديكه بو مسوده حقنده اظهار خست وضنت ايله بر نقطه وضعنه الى وارميوب ضرب نطق وطلاقت لسانى شهرتكير اولان قوّال قلمنك آغزى ديلى قوريمغله بطبع « چون حركات سپهر ناهموار » مديحه سنه ماصدق اولان مشرب مقوّسنك (*) منطقهٔ معتدلهٔ راستيدن انحراف كلى يه مائل ودائرهٔ حميت وخط استواى حقانيتدن بعد حقيق ايله حضيض اسائته نازل اولديغنى بوهيئت ايله برقات دخى اثبات واظهار ومعناً مركز مأموريتنده عدم خلوص واستقامتنى سكوتيله اقرار ايلدى . نه حال ايسه مصلحتك كسب نزاكت ايتمسنه مبنى بوتحريراتك لوندره يه عادى پوسته ايله ارسالى موافق اولميوب مخصوص قوريئر ايله بعثنده، دخى قرانتنه جهتيله تأخر ايده جكندن، بلغراد محافظى يوسف پاشا طرفندن [ زمون ] جزالنه وآندن بچه كوندرلمك اوزره محافظ مشار اليهه تسيار

(*) فصيحى متقوسدر .

اولنوب آوستريا دولتی باش وكيلی پرنس مترنيق طرفندن
دخی لوندره‌يه ارسالی نمچه ايلچيسی جانبندن يازديرلمش
وفرانسه وروسيه ونمچه وپروسيا ايلچيلری بالاتحاد
دولتلری طرفندن لوندره‌ده اولان ايلچيلره تعليمات
كوندرلمك ايچون بو بادرهٔ نادره‌يی اولديغی كبی‌ـه
دولتلرينه بيلديره‌جكلرندن باب عاليدن بوڭا دائر اوراق
صورتلرينی دخی طلب ايدوب واقعا مصلحت زور ايله
دولت عليه‌نك يدندن چيقاريله‌رق دول اجنبيه‌يه دوشو-
رلمش اولديغندن حقيقت حال اطرافيله آكلاشلق ايچون
بروجه مشروح بونصونبی طرفندن ويريلان وباب‌عاليدن
اعطا اولنان تقرير وتعليمنامه‌لردن دخی بنم كورديكم
اوچ قطعه كاغدك صورتلری سفرای مومی اليهمه وير-
يله‌رك جمله‌سی دولتلری طرفنه تحريرات چيقارمغله
بو شجرهٔ خبيثهٔ مفسدت قوهٔ ناميهٔ استقراردن وايه‌دار
وصدمهٔ صلاح وسداده مقاومته قابل برك وبار اضرار
دكل ايكن ماكيه دشمنك آب وتاب ترتيبيله استديكی كبی
داللانوب حوادث نشو ونماسی غزته‌جيلره بادهوا برسر-
مايه اولمق اوزره بتون اوروپايه يايلدی . وزوايای
مثلثهٔ واقعه‌نك نسبت صحيحه ايله اعظم اضلاعی اولان
ضلع ثالث عجيب الآثار هرنه‌قدر ظل افكن شكل انكار
اولسه دخی مرتسم سطح ثبوت اولان مقياس احوال

عمود صبح كبی براهين هندسه ايله واصل مركز يقين اولمغله اصحاب اسائتك خبايای صدور وخفايای شروری هرطرفدن طويلدی . مع مافيه آياق پاطرديسيله سلطنت سنيه‌دن بنی قوپاره مدقلرندن « پاپوچلرينه طاش » كيروب يعنی بونصونبی بهر حال دولتندن مرامی اوزره مأموريت آله‌ميه جغندن بين الناس رزيل ورسوای اوله‌جغنی وملكيه پاشاسی دخی البته بونك سرپنديسی كنديسنه ده طوقنه‌رق قورديغی حبل حيل كندی آياغنه طولاشه‌جغنی آكلايوب استغناكی كافری ايسه بيلديكمی بيلديكی خيانت وفضاحتنك اوزرينه محتملات فاسده‌سنك دخی اصلی فصلی چيقمديغی كبی المدن قورتيله‌ميوب ازيله‌جكنی جزم ايلديكندن لوندره يه كيدن تحريراتك جوابی كلمكسزين اكاذيب واغلوطه ايله اورتالغی بولانديروب بنی عزل ايتديرمنك چاره‌سنی دوشونه‌رك « بونصونبی مالطه‌دن دونما اصمارلمش فرانسه دونماسيله برابر بوغازه كله‌جكلر ايمش . وشويله بويله اوله‌جق ايمش . » ديو بك اوغلنه كنديسنك نشر ايلديكی اراجيفی حوادث مسموعه سی اولمق اوزره جعلی تلاش وتأسفلرله ملكيه پاشاسنه نقل وروايت ايتمكه باشلدی .

## منقبهٔ هزل آميز :

« برتاريخده داغستان خانلری ايران اوزرينه عسكر

چکوب آزر بایجانك اکثر محللرینی ضبط ایله تبریزی دخی محاصره ایتدکارنده تبریز خانی خداداد خان مراغه وموش وحکاری طرفلرندن وسائر محلدن استمداد ایله مکتوبلر اطاره ایدرك دیوان کاتبنه امدادمز یتشنجیه قدر تبریز اهالیسی محاصره‌دن صقیلوب آلاجه‌لق ایتامك ایچون اون اون بش کون قدر شونلری آویتغه برتدبیر اولسه‌دیدیکنده دیوان کاتبی« بن آنی یپارم» دیوب لیلاً مخفیجه بش آلتی تاتار اخراجیله بونلرك بعضیسی صباحلین وبعضیسی اویله وایکندی وقتلری بشقه بشقه تبریز قپولرندن نعره‌لرله کیروب سؤال ایدنلره مثلا موش پاشا- سندن وفلان محلدن شوقدر بیك عسکر کله‌یور خداداد خانه آنك خبریله کلدم . دیو سویلك اوزره هربرینه تنبیه وتعلیم ایدرك بووجهله هرطرفدن مژده تاتارلرینك ورودنده تبریز اهالیسی جانلنوب طوپ وتفنك شنلکاری ایتدکدن صکره اواخشام دیوان کاتبی خانه‌سنه کلدیکنده باباسی میرزا زمان ــ ای اوغل بومحصوریتله حالمز نه اوله‌جق؟ داغستانلیلره استیمان ایله تبریزمی ویره‌جکسکز؛ یوقسه آقچه‌ایله بوغچه‌ایله یلواره‌رق دفعك برچاره‌سنی‌می بوله‌جقسکز؟ــ دیو حسبحال ایتدکین دیوان کاتبی «بابا نیچون اندیشه ایده‌یورسك؟ بوکون تاتارلر کلدی؛ فلان یردن بوقدر بیك عسکر کله‌یور. داغستانلیلری شویله کسر

و بویله بیحرز دیو شـوق وشادمانی ایله جواب ویریجك باباسی « خانه خراب سك بچه! بوسـنك كندی یاپدیغك یلاندر؛ سوینه سوینه نه سویلیورسن! » دیمش. آنك كبی استغنانك كافری نقل حوادث ایلدیكی محلده « آ كافر بوسنك اختراع ایلدیكك ارجوفه‌در یانه یانه نیچون سویلیورسن! » دینلدیكندن بو مقوله اكاذیب ایله تخدیش ذهن همـایونه چالشدقجه طرف اشرف شاهانه‌ده سكینت تامه مشاهده ایلدكارندن بشـقه سـفرای اربعهٔ مومی الیهم جانبنـدن چونكه بوماده باب عالیـدن لوندره‌یه و كندی طرفلرندن دخی دولتلرینـده یازلمش اولدیغنـدن بعـد ازین بو مقوله تفوهات واقعه‌یه حوالهٔ سمع اعتبار وتبدلات نابر جاسمتنه احالهٔ انظار وافكار ایتمه‌رك لوندره‌دن كله‌جك تحریرات رسمیـه‌یه ترقب اولنمسـنی بالذات و بالواسـطه حضور عالی‌یه عرض ایلـدكارنده آنلره دخی كما كان اصـول متانت ورزانت اوزره جواب صواب اعطـا بیوریله‌رق حاصـلی اوائل قضیه‌دنبرو بو نصـونی طرفـدن بنم علیهمه وضـع و تركیب اولنـان مادهٔ شـكایت وادعانك صورت هیولاسی غل وغشـدن عبـارت وملكیه علتنك معلومات حالیـه وقالیه‌سی دخی مجرد اغراض كامنه‌دن كنایت اولوب خصوصاً اسـتغنا كینك اغراض لازمـهٔ

جبلتی اولان فساد وخیانتی بالجمله نظر صحیح ایله معلوم عالی
یر رلدیغنه مبنی عقل مستفاد وایجاب استعداد شاهانه
مقتضاسنجه کما ینبغی ملکهٔ ثبات ایله اقامهٔ حکمت عملیه یه
همت سنیه معطوف ومشمول بیورلمقدن ناشی ارتکاب
مکر وخیر و التزام ضد خیر ایدنلره ضروری بر تلاش
نهانی کله‌رك نه یپاجقلرینی بیلمز اولمشلر ایدی .

بو اثناده آمرال روسن باش ترجمان لابیتره ویریلوب
نظارت امور خارجیه مقامنه تقدیم اولنان برقطعه تعلیمنامه‌نك ترجمهٔ مآلی خلاصه‌سنده « مقدم ومؤخر نصونیی‌یی
اصلاحه هرنه قدر سعی ایتمش ایسه‌مده مثمر اولمیوب
آنجق بونك متصدّی اولدیغی تکلیف عنیف ناموس
سلطنت سنیه‌یه طوقنه‌جغندن وبودفعه آلدیغم تحریرات
رسمیه‌ده اولکی بیلدیکم کبی ذات شوکتسمات شاهانه‌نك
تمام اقبال واستقلالی فرانسه دولتنك مطلوب وملتزمی
اولدیغی تأیید اولنوب انکلتره دولتنك نیت وافکاری
دخی بومرکزده دائر اولدیغنه اشتباه اولمدیغندن
بونصونیینك تقیح معاملاتی خبری قریباً لوندره‌دن ورود
ایده‌جکی عندمده مجزوم ومتاسمه لاتردیسی ایسه مجنونانه
برکلام باطل اولمغله طرف سلطنت سنیه‌دن هیچ برکونه
تبدیل اصول بیورلمیه‌رق اظهار وقار وتأنی بیورلمسنك
لزومنی خیرخواهانه اخطار ایتمکده اصلا متردد دکلم . »

دینلمش اولدیغنه وفی الحقیقه اشبو تبلیغات صریحه‌نك معلومات ومطالعات حاصله‌یه توافقنه بناءً وصاف افندی‌یه برتذکره تحریریله «بو دفعه آمرال روسن طرفندن ویریله‌رك منظور عالی بیورلمق اوزره ترجمه‌سی تقدیم اولنان تعلیمنامه‌نك مآل ومؤداسنه وفی الحقیقه اوروپانك هرطر- فنده سلطنت سنیه‌نك تمامیت وتقویت نفوذ واستقلالی درمیان اولنمقده اولدیغنه نظراً بونصونبینك مقالات واقعه‌سی غزته‌جی لسانی کبی رطب ویابس ترهاتدن عبارت اولمق لازم کلدیکندن وبالاقتضا رسمی تقریریله تبدیل ایتدیرلمك مسبوق بالامثال اولدیغندن پیرانینك تعلیمنامه ترجمه‌لری اولمق اوزره باب عالی‌یه ویرمش اولدیغی کاغددن آدابه مغایر وطرف دولت علیه‌یه ذل ونقیصه‌یی موجب تعبیرات ردیئه‌نك اخراجیله اصل مطلب ومدعانه ایسه آنك بیلدیرلمسنه دائر منسترو‌جه اقتضا ایدن اجوبهٔ حاضره‌دن صرف ذهن ایله اوراق مذکوره تعبیرات مزبوره ایله قبولنه مجبوریت بوغیکن عینی عیننه تلقی بالقبول اولنمسی طوغریسی چوق لایقسز اولمش اولدیغی» بیان ایله ضمناً ملکیه مدیرندن بوقدرجق برشکایت کوستر- دیکمده تذکره‌نك مآل نفس الامریسی تمامجه مقارن تصدیق عالی بیوریله‌رق بومادّه‌نك لوندره‌دن کله‌جك جوابه کوره (ادارهٔ پولتیقه‌سی) حصراً رأی عاجزانه‌مه حواله

بیورلدیغندن ماعدا فیما بعد ملکیه ناظری طرفندن امور مأموره‌مه قطعا مداخله وتعرض اولنمیوب بالفرض بعض مطالعه‌سی اولسه بیله اوّل امرده بنمله مذاکره ایتمدکجه سوز قارشدرماسی امر وفرمان بیورلدیغندن کندیسنه بووجهله تنبیه اولندیغی اشعار بیورلمق حسبیله ممنون ومتسلی اولمشیدم . لکن بوصورت آچیقدن آچیغه ملکیه خردیننک کبر ونخوت وحسدینه طوقنمغله عفریت اولوب آنجق تذکره‌ده یازدیغم سوزلره جواب بوله‌مدیغندن قلم ایله مقابله‌دن عاجز و بنمله محاجه ومعارضه‌یه خوف وهراسی اقتضاسنجه افتضاح کلی ایله حاجز ومع ذلك بوشکایت و استقلال مأموریت ایلرولمك لازم کلور ایسه لامحاله کندوسی چوق شی غیب ایده‌جکی امر بارز اولمقدن ناشی عظیم اضطرابه دوشه‌رك هم شناعت حالیه‌سنی باصدرمق وهم بلیهٔ استقبالیه‌نك اوکنی کسدیرمك ایچون مغالطهٔ جذراصم کبی مقدمات مصنعهٔ زمینکارانه ایله صورت حقده شرتلکدن وبای وجه کان عزل وتبدیلی استحصاله مجموع قوای حیل وخدعه‌سنی صرف واعمالدن غیری چاره بوله‌مدیغندن بواندیشه وافکارده ایکن اشبو تذکره قضیه‌سنك دردنجی وماه صفرك یکرمی بشنجی جمعه ایرتسی کونی شو کتّاب افندمز حضرتلری رامی قشلاسنه تشریف

همايون ايله مأمورين بنده‌لرينى دخى استدمش اولديغندن
اوراده اجتماع وملاقاتمزده غلظت چين درچين جبيننذن
هيجان كين بركين خصمانه‌سى نمايان اولمش ايسه‌ده
قورديغى دام ودانهٔ اهانته همان اول كون دوشه‌جكمى
طوغريسى مأمول ايتمزدم . مكر اولجه نيرنجات تدبير
وترتيبنى تدارك ايتمش اولديغندن قلاب اضافت ايله
قلباً وقالباً كندوسنه مدار تقليب هركار اولان مقلوبى
امداد (*) واعانت وارشاديله يالكزجه حضور همايون
شاهانه‌يه چيقوب مؤخراً مسموع ومعلومم اولديغى وجهله
كويا «بو نصوصى ايله اتحاد ايدرك بنم عليهمده اولدى .» ديو
بن كندويه افترا ايتمش اولديغمدن ويردن كوكه، لامكان
عدمه قدر صداقت واستقامتندن بحثله آغليوب سزليه‌رك
ديلديكى كبى بجون وچرابث شكوا وعرض بغضادن
بشقه چورچيل ماده‌سى هرنه‌قدر لوندره‌يه حواله اولنمش
ايسه‌ده شايد تسويه قبول ايتميه‌رك اظهار شدتله عزلمى
تكليف ايتلرى احتمال محلنده وكأن انكليزلى الآن مصر
واليسنه موافق ومعاون دكل كبى ايسه‌ده بوماده ايچون
دولت عليه ايله بوزوشوب مصر واليسيله اويوشه‌جغنه
دائر وسائر اوهام وخيالاتدن مركب محذورات ومحتملات
دخى سرد واتيان ايدرك حاصلى اغتنام خلوت مكان

(*) بومقلوبدن مرادى ( داماد ) ى وصافدر .

وانتهاز غفلت زمان ايله بر قاچ كوندنبرو از برلديكى اقوال مزبوره يى تمامجه قرائتـله خاكپاى عالى يى تجيزه محـال بولديغندن كافهٔ دعواى مجردنده « كندى شـاهد، اوده واحد، اوده زور! » اولمق اوزره نه ديديسه ديوب بنم عزلمله يريمه قائممقام سـابق خلوصى احمد پاشـانك نصبنه ذهن همايون ملوكانه يى اماله ايتمش وبعده اسـتفسار عالى وقوعنده سرعسكر پاشـا دخى اقبالنه حرمةً كنديسـنه مروّج مايشـاء اولديغنه مبنى ماه ربيع الاولك ابتـداسى پنجشـنبه كونى اجراى عزل وتبديله ارادهٔ سـنيه متعلق اولمش اولمغـله انقبـاض شـديد ايله كيدوب انشراح جديد ايله كلمشـندن بنى سونلردن بعض ذواتك « تذكره ماده‌سندن حريف سزه پك طارلمش؛ غالبا شكايت ايتمك كرك. » ديو اخبار محرمانه‌سندن وسـائر قرائن حاليه‌دن عزلمى تفرس ايدوب صكره جمله ايله برابر خاكپاى همايونه يوز سوريله‌رك باب عالى يه عودت ايتدم . وملكيه نازله‌سى اورادن كلديكى كبى « ايشته كنديڭك وانكلتره دولتنك خاطرى ايچـون خارجيه ناظريڭى عزل ايتديردم . برقاچ كونه قدر اجرا اولنه‌جقـدر . دولتى طرفنه تحريراتنى وقوريئرينى حاضرليوب همان اجرا اولنديغى كبى چيقا ـ رسون . » ديو استفنا كى وساطتـله بونصونيى تبشـير ايلديكنى ايرتسى كون ايشتدم .

هر نه قدر اربابنه عیان ایسه‌ده شوراسنی تحریر و بیانده حق الانصاف مسلوب الاختیارمکه ملکیه پاشامی بنم علیهمه بونصونبی ایله اتحاد واتفاقدن کایاً برأت ذمت کوستروب حال بوکه ادلهٔ سائره‌دن بشقه بونصونبینك چالشدیغی عزل وتبدیلمی زمین وزمان ایله کندیسی بالالتزام خاکپای عالیدن استحصاله ازدل وجان همت ایتمش اولمغله مرسوم ایله اتحادینی فعلاً اثباته بوندن زیاده دلیل واضح التعبیر وبرهان قاطع التزویر اولمیه‌جغی ظاهردر . فی الواقع پازار ایرتسی کونی بونصونبی کندیسیله الفتی اولان هالك حکیم رازینك اوغلی رازی‌یی مخصوصجه عرض خلوص ایچون بکا کوندروب کویا بینمزده وقوع بولان اویغونسزلق قضا نوعندن اولدیغنه واوته‌دنبرو وذاتمه اولان حرمت واعتبارینه خلل کلمدیکندن طرفمزدن دخی مقابلهٔ بالمثل مأمولنده بولندیغنه دائر خیلی [ چرامونیالر ] ایتمش وجانب راستکویانه‌مزدن — سوزك طوغریسی بو خصوصده کندینك قول وفعلی پك یولسز واصولسزاولدی . حقه مقرون دعواسی وار ایسه کیرو طورمسون؛ لکن مفسد ومحرك القاسیله اوقدر تهور واصرارلر وتعلیماتیه ایله ترجمانه ویردیکی کاغد پارچه‌لرنده مشیر پاشا حضرتلرینك وبنم حقمده استعمال ایلدیکی رعایتسز سوزلر نه‌دن اقتضا ایدر ایدی؟ سایهٔ

شاهانه‌ده حائز اولدیغمز رتبه‌دن اسقاطه دولتی دخی مقتدر دكلدر. كندیسی نره‌ده قالدی! واو مقوله پرده پیرون اوضاعه صلاحیت واستحقاق نه‌دن حاصل اولدی؟ هله لسانه آلدیغی مقاسمه لقردیسنه هركس شاشوب عقللر طوردی. دولت تربیه‌سی وسفارت آدابی و پولتیقه اصولی بومیدر؟ — دیو وافر كلامدن صكره هرنه ایسه مأمورین بیننده اولان مناسبت دولتین طرفینك روابطیله قائم اولمغین دولت علیه ایله انكلتره دولتی میاننده رابطهٔ مصافات برقرار اولدقجه بومناسبت دخی بالطبع دائمدر. یوللو جوابلر ویریله‌رك مرسومك بومعادلهٔ فرنكانه‌سی دخی مسموعم اولان تبشیر خبرینی تأیید ایلمش اولوب اشبو محاوبه‌یی وفرانسه قرالندن طرف اشرف شاهانه‌یه هدیه ترتیب اولندیغنه دائر آمرال روسنك كوندرمش اولدیغی ورقه‌یی مشعر تقدیم ایلدیكم تذكره‌یه دخی جواب ظهور ایتمدیكندن ادلهٔ عزل چوغالمق حسبیله «ولم یبق منی الشیٔ غیرتأسفی ولوشئت ان ابكی بكیت تأسفی» حزنجه الم واندوه‌ایله تسلیم ورضادن غیری چاره قالمامش ایسه‌ده دول اجنبیه‌یه قارشو بویله كوز كوره وموجبسز یره دولت علیه‌یه عروض عیب وعار ولحوق شین وشنار ایله رذالت وحقارت وقوعنه طیانه‌مدیغمدن بركره دخی عقلم ایردیكی وكوجم یتدیكی قدر ماوجب

علينايى ادا ايچون صالى كونى بر مفصل تذكره تسويد ايدوب مألنده:

شوچورچيل قضيه‌سندن طولايى سر همايون شاهانه‌يى تصديع ايتمك نيت عاجزانه‌سنده ايدم. لكن عليهمده اولنلر بو ماده‌يى آلت ايدرك حق بندكانه‌مده تغير توجهات سنيه‌يه چالشمده ومعناً شان وشوكت شهنشاهى مقتضاسنه مغاير كيتمكده اولدقلرندن حسب العبوديه عرض حاله مجبور اولدم. معلوم عالى بيورلديغى اوزره ابتدا بو نصونيينك بركونه ترضيه تكليفنده اولمقسزين دفعةً قطع مخابره‌يى اعلان ايتمسى، وثانياً ويرديكى تقريرده باب عاليدن جواب آلمقسزين دولتنه قورير چيقارمسى، وثالثاً دولتنك متفق اولان فرانسه دولتنك بيوك ايلچيسى آميرال روسن كبى معتبر آدم عرض توسط ايتدكجه قبول ايتمامسى، ورابعاً جواباً ويريلان تقرير رسميده يوز باشينك اخراجندن بشقه ترضيهٔ مناسبه‌يه دخى موافقت اولنه‌جغى بيلديرلمشيكن دولتندن تحريراته انتظار شكلنده ترضيه‌دن استنكاف ايلسى، وخاصةً قصر همايون شاهانه‌يه دعوتله سرعسكر پاشا حضرتلرى كبى شيخ الوزرا بر ذات بلند اعتبار طرفندن كندوسنه بوقدر تلطيفات وتنزلات وقوعندن ومشار اليهك ملاقات وافاداتيله رعايت كامله وبلكه ترضيهٔ كافيه حصولندن صكره ينه برى برينه

وفقره‌سی فقره‌سنه اویمز وقوللاندیغی تعبیرات بی ادبانه‌یه
جهت صلاحیتی بیلمز صاچمه سوزلرله ترجمانه ویردیکی
تعلیمنامه‌لرنده‌کی هفواتی تلفظ وتکراردن فارغ اولماسی
جملةً آداب سفارته منافی ومعاملات دولیه‌یه مخالف شیلر
اولدیغنده مبنی قول وفعلی جمله سفرا طرفندن تعییب
وتقبیح اولنه‌رق نهایت بوماده‌نك لوندره‌ده تسویه‌سی
نوری افندی‌یه وسفرای اربعه طرفندن دخی دولتلرینه
یازلمش اولمغله مرسومك حالا ادعای سابقندن نکول
ایتمامك طورنده شمدیکی محرمانه سوزارینی ایلروده
دولتندن کله‌جك مأموریتله رسماً سویلیه‌جکنه دائر
صورت اخافه‌ده تفوهات فاسده‌دن غرضی مجرد تکلیفنی
قبول ایتدیره بیلور ایسه بالافساد کندوده حاصل اولان
زعم واعتقاده کوره روسیه‌لویه قارشو دولتنه برشان
تحصیل ایتمسی وعکسی تقدیرنده یعنی بوراجه مرامنی
یوریده‌میوب دولتندن دخی استدیکی کبی مأموریت
آله‌مدیغی حالده؛ چونکه ابتدای سفارتندن برو پارلمنتوده
ممدوح اولمدیغندن بوماده وسیله‌سیله استعفا ایدرك کأن
ــ بزم برآدممز ایچون شوقدر؛ بوقدر چالشوب بالآخره
سفارتنی ترك ایتدی. ــ دیو ملتی عندنده کندیسنه باعث
اعتبار اولمق داعیه‌سندن عبارت وبودرجه‌لرده طیانمسنه
استغنا کینك تحریك وافسادیله باب عالینك مماشاة وملایمتی

سبب وعلت اولوب يوقسه پارلمنتوده سلطنت سنيه‌نك
بقای اقبال و استقلالی انكلتره دولتنك منفعت مخصوصه‌
سندندر . ودولتمز بو اصولده بصيرت اوزره اوليدر؛
ديو چاغره باغره سويلنمكده وكائن روسيه‌نك دولت عليه‌يه
تغلب وتحكمندن بحث اولنمقده ايكن شمدی برمادّهٔ جزئيه
ايچون دول صغيره‌ده وبلكه بردوقه‌لقده قبول اولنميه‌جق
منسترو وجنرال عزلی تكليفيله سلطنت سنيه‌نك استقلالنه
طوقنه‌جق وروسيه‌لو جانبندن « دولت عليه‌يه بزمی تغلب
ايده‌يورز؛ يوقسه سزمی ايده‌يورسكز ؟ » دنيله‌جك
ورسمی تكليفلرينی دولت عليه قبول ايتمديكی حالده
اول وقت كندولرينه دها آغر دوشه‌جك صورتی تجويز
واختيار ايتميه‌رك بهر حال دولتجه واوروپاجه مطالعه
ايله غايت مافی الباب، مثلا نوری افندی طرفندن انكلتره
قرالنه وياخود باش وكيلنه بعض چراموبيالی اعتذار كبی
برترضيهٔ مناسبه‌يه راضی اوله‌جقلرينه شبهه يوغيكن ملكيه
ناظريله استغنا كی بيننده كويا انكلتره دولت وملتی بو
بو نصو نبينك اوزرنده بولنان بيوك ايلچيلك اعتبارينی
وقايةً وياخود چورچيلك ضرب وحبسنه انفعالاً اظهار
حدت ايتملری احتماليله سفر مصر وبوغاز ودونمای
همايون اوزرينه بعض تنوهات اعتراضيه تذكر اولنديغی
مسموع عاجزانهم اولوب، حال بوكه اوروپا موازنه‌سی

كلياً بوكا مخالف اولەرق ازجمله انكلتره‌لو بيكن سنه فرانسه‌لو ايله برابر لهلويى آياقلنديرمش ايكن روسيه‌لو وارشاويه‌نك آلتنى اوستنه كتورمك اوزره ديلديكنى ياپوب هيچ بروجهله امداد واعانه‌يه مجاللرى اولمديغى، ومؤخراً روسيه ايمپراطورى طرفندن لهلونك امحاى حكومت ومليتنه دائر كلمات علنيه وقوعنده اشبو حكومت وملته بچ معاهده‌سيله كندولرى ضامن اولديغندن غزته‌جيلر هر-نه قدر غيرت ويرمشلر ايسه‌ده سس چيقاره‌مدقلرى، وبكنلرده [له] قطعه‌سندن روسيه‌ونمچه وپروسيا دولتلرينك حمايت مشتركه‌لرنده اولان [قراقويه] اختلالنك دفعيچون پروسياليلو طرفندن عسكر كوندرلدكده ينه انكلتره وفرانسه غزته‌لرى دعوايه قيام ايتمشيكن بونلر استدكارى كبى اختلالى دفع وتسكين ايدرك دولتين مشاراليهمايه فقط لفظى مراد بر پروتستودن غيرى برشى ياپامدقلرى واسپانيا قرالیچه‌سنه لدى الحاجه اللى بيك عسكرله امداد ايتمك اوزره (قرالیچهٔ مشاراليها) ايله رسماً عقد معاهده ايتمشلر ايكن متوفى اسپانيا قرالنك قرنداشى اولان دون قارلوسك قرالیچه‌يه غلبه‌سنده روسيه‌لو جانبندن بونلره «اكر طرفكزدن مداخلهٔ عسكريه واقع اولور ايسه مصلحته بنده قاريشورم!» دنيلديكنده‌مبنى متعهد اولدقلرى امدادى آچيقدن ويره‌مه‌رك فقط لوندره‌ده [وولنتر مليتر] يعنى

كوكللو عسكره ارائهٔ رخصتله « جانى استيان قرالچه‌نك
امدادينه كيتسون ! » ديمكدن غيرى سوز بوله‌ميوب الآن
دون قارلوس جنك وجدال اوزره اولديغى ٬ وبلچيقايى
فلمنك دولتندن تفريق ايتشلر ايكن بش سنه‌در فلمنك قرالنه
تصديق ايتديره‌مدكلرندن حالا سورينوب ٬ وايرانلو روسيه
سفرينى انكلتره‌لونك تحريكيله آچشيكن حين انهزاملرنده
بر وجهله امداد واعانه‌يه مقتدر اوله‌مديغى ومسبوق
بالامثال اولماق اوزره بر قاچ سنه اول ايرانلو مع ضعف
حالهم روسيه‌لو كبى بر دولتك ايلچيسنى پارلمش ايكن
فقط عباس ميرزا طرفندن توقيرلو بر ترضيهٔ رسميه ايله
قيانوب ٬ ايران وكلاسندن هيچ برينك عزلنى موجب
اولمديغى ٬ وكچن سنه حلبده مصرليلرك ضرب ورسواى
ايلدكلرى انكلتره قونسلوسيچون اسكندريه‌ده بر كونه
دعوا ونزاع وقوعى ايشيدلميوب ٬ انكلتره دولتى وسعت
حوصله ايله هضم ايده‌رك قونسلوسك ييديكى طياق يانه
قالديغى ٬ وايكى اوچ سنه‌دنبرو روسيه‌لو عليهنه تهييه‌سى
سوياشيلان انكلتره دونغاسنك كورلديسى شويله‌جه ايكى
دفعه بوغازه كلوب كيتمكدن عبارت اوله‌رق ٬ روسيه‌لويه
موازنه ايچون خليج قسطنطنيه‌يه بكلك سفينه‌لر ادخالنه
استحقاق ادعاسنده ايكن لله الحمد اومثللو وضع باردى
تكليفه بيله متصدى اوله‌مديغى ٬ ودولت عليه ايله روسيه

دولتی بیننده اولان معاهدهٔ اتفاقیه‌نك اوزرینه كاه چناق قلعه‌سی معاهده‌سندن وكاه شوندن بوندن بحث ایدرك، كرك درسعادتده وكرك پترسبورغده تمام بش كره پروتستو ایتمش ایسه‌ده هر دفعه‌سنده طرفینك آلدیغی جوابلرله عاقبت لسانی كسوب صوصدیغی، و علی الخصوص روسیه‌لو علیهنه غزته‌لره جهانی طولد-یروب همان جنكه چیقاجق كبی كورینوركن طورانمغه مقتدر اولمدیغندن غیری سفارتله روسیه‌یه كوندره‌جكلری معهود كانینی (*) «امتزاجسزدر» دیو روسیه‌لو قبول ایتدیككندن ضروری مقدما سفارتندن روسیه‌لونك خشنود اولدیغی لورد درامی‌یی تكرار تعیین وارسال ایلدیكی، [**] وكیلرده دیوانخانه‌ده ــ بعض ادبسزلككنه مبنی ــ قپودان پاشا حضرتلرینك كندی الیله ضرب وجرح ایدرك بش

(*) مؤخراً مدت مدیده درسعادت سفارتنده بولنمش اولان وملككتمزجه (قانینغ) دیه شهرت بولان لورد استرات فورت. دو-ره‌داقلیف درکه ۱۸۸۱ ده وفات ایتمشدر.

[**] عاكف پاشا مرحومك فضائل ادبیه‌ده‌كی كمالیله برابر زمانی جهتیله تجارب سیاسیه ده صباوت افكارینه سفیر قبول وارسالی حقنده دولتلرجه متخذ اولان قاعده‌دن بیخبر بولنمقلغی یعنی روسیه دولتنك قانینغی قبول ایتمامسندن انكلتره دولتنه نوعاً ذل و حقارت چقدیغنه ذهاب ایله دولت مشار الیهانك بوبابده سفیر آخر تعیین و اعزامنه موافقتنی عجزینه حمل ایتمكلكی دلیلدر.

اون كون كوركه وضع ايلديكى پروسيالى ذاتنده مرسوم
چورچيلدن معتبر و پروسيا دولتى دخى انكلتره دولتى كبى
طبقهٔ اوليده بولنان دولتلردن معدود ايكن حسن ادارهٔ
حكيمانه‌سيله پروسيا ايلچيسى طرفندن جزؤى وكلى بركونه
ترضيه طلبنه دخى مبادرت اولنمديغى قضاياى معلو -
مه‌دن وفرانسه‌لونك اتفاقيله بيله انكلتره دونغاسى بوغازه
كلوب كتدكجه فرانسه دونغاسنك برابر بولنماسى وكذلك
روسيه اتفاقندن طولايى انكلتره‌لونك صكره‌كى پروتستو -
لرينه فرانسه‌لونك قارشماسى دخى بشقه‌جه مزاياى
دقيقه‌دن اولمغله بوصورتلرله انكلتره‌لونك شدت خصومت
كوستر ديكى روسيه‌لو ايله معامله‌سى بيله بويله درلديده
قالەرق اليوم روسيه‌لونك هنده تعرضى قورقوسندن بر
طرفدن محض مساعدهٔ دولت عليه ايله نهر فراتده اعمال
ايلديكى واپورلر ايله تسهيل مخابره‌يه چالشمقده وبرطرفدن
دخى پترسبورغده ايلچيسى وساطتيله روسيه‌لويه مدارا
قلمقده اولوب حاصلى مشاغل كليهٔ داخليه‌سندن بشقه
دقايق حاليه و ( طبيعت پولتيقه ) ومزاج عصر اقتضا -
لرينه نظراً شمديلرده وجهاً من الوجوه دولتعليه ايله
بوزوشمق ايشنه الويرميه‌جكندن ماعدا چكنلرده زنپاره -
لكده باصقين ويرن باش وكيللرينك قانونلرى اوزره
محاكمه‌سى بيله آيلرجه سورينه‌رك دولتلره قارشو عيب

اولەیور دیو كسیلوب بتورلسی تعجیل اولنمامشیكن اسافل ناسدن اولان چورچیل كبی بر متهم و اوتەدنبرو هر دولتده هزار بار امثالی سبق ایتمش وایتمكده اولان بر مادهٔ غیراهم ایچون پارلمنتو مجلسنده زیر و بالاسی نیجه كرّه سویلشلمكسزین وخصوصاً طرف دولتعلیەدن سابقاً ولاحقاً كوستریلان بوقدر مراعات ومصافاتك والحالة هذه دوستانه عرض اولنان ترضیەنك وبخصوص الخصوص روسیه اتفاقی دقیقەسنك بالتهور وبی تفكر وتأمل دولت علیه ایله روابطنك حلی و الیوم روح الوقت اطلاق اولنان [اعتقاد عامه] حكمنجه اوروپانك هرطرفنده بقاسی ملتزم اولان آسایش عامەنك اخلالی وماهیت قوام وزندكانیلری اولان تجارتك تعطیلی امر عظیمی كوزه آلمق اوزره همان اظهار خصومتله دولت علیه علیهنه قیام ایلسی محازیرینه دائر مطالعهٔ واهیه بی مغزوبی معنا شیلر اولەجغی لدی الاقتضا بالاطراف بحث وتدقیق صحیح ایله اثبات اولنەجغندن بشقه بالفرض والتقدیر تخالیط ایّام وعدم اطراد احوال عالم جهتیله ذكر اولنان محاذیر مخیلەنك برندن بری ظهور ایدەجك اولسه بیله بهر حال شمدیدن اولەمیوب نوری افندی‌یه كوندریلان تحریراتك جوابی ورودیله بونصونبینك مرامنجه ودولتجه تكلیف رسمی وقوعی بیلنەركه آنك اوزرینه ینه دولت علیه

طرفندن لوندره‌یه واردقدن وبلكه برقاچ كرّه دخی مخابره‌لر جریانندن صكره نهایت كارده اولمق اقتضا ایده‌جكی دركار و بین الدول امور اجنبیه نظارتی پك معتبر و مرجع برنازك مأموریت اولوب سفارت پایه‌سی بروجهله معادل وموازن اولمیه‌جغندن وملكیه ناظریله استغنا كیفك ملاحظه‌سی وجهله انكلتره دولتی بونصوبینك اوزرنده بولنان بیوك ایلچیلك اعتبارینی وقایه ایده‌جك اولدیغی صورتده دولت علیه آنك مافوقنده اولان نظارت خارجیه منصبنك قدر وقیمتنی محافظه ایتمامك هیچ جائز اولمامق لازم كله‌جكندن غیری فلاجرم انكلتره قابیناتو-سنك، وپارلمنتو مجلسنك رأیی سفارتخانه ملاحظهٔ ناقصه-سی كبی اولمیه‌جغندن دولتجه عزلمزی نه انكلتره‌لو تكلیف ایده بیلوب ونه دول سائره تجویز ایده‌جكی ظاهر وباهر ایسه‌ده فرضا تكلیف اولنه‌جق وبلا مدافعه قبول بیو-ریله‌جق اولور ایسه، بین الدول نظارت خارجیه كبی مأموریت معتنانك برایلچی سوزیله تبدیلی شینی اختیاردن ایسه، باری انكلتره دولتنك تكلیفیله اولمسی اهون اوله‌جغی بدیدار اولوب، آنجق شاید خاطر همایونه بركونه خدشه‌یی موجب اوله‌جغی صورتده سریرهٔ حاله نظراً یالكز بنم عزلمله مطلوب حاصل اوله‌جغندن مشیر پاشایه طوقنلمامق

اوزره استعفای بنده کانه‌مله عزلم اوروپا دولتلری اصولنه دخی موافق اولمسیله هم شان وشوکت شاهانه‌یه اوقدر طوقنمیوب وهم موازنهٔ خارجیه‌دخی کوزه‌دلمش اوله‌جغی واضحاتدن ایسه‌ده اوّل وآخر ایتدیکم سعی وغیرت عاجزانه وبوجهله عرض واشعاره متجاسر اولدیغم مطالعات حقیرانه‌دن مقصود اصلئ مستمندانه‌م ذات موهوم الوجودمه عائد منفعت مخصوصه غرضنه مبنی اولمیه‌رق مجرد مبلغ عقل وادراکم قدر اجرای وظیفهٔ صدق واستقامت وادای واجبهٔ حق ولیّ نعمت املنه منحصر اولوب یوقسه جاه وجلال جمله‌سی سلطنت سنیهٔ سرمدی القرارك اولمغله هرحالده امر وفرمان حضرت من له الامر کدر . » دیو ختم کلام ایدرك مسوده‌یی چهارشنبه کونی تبییض وتقدیم ایده‌جك ایدم . لکن صالی کونی بکلکجی وکیلی صارم افندی [*] کلوب ارضروم والیسی اسعد پاشانك قپو کتخداسی بولندیغندن آکا دائر بعض ایش ضمننده باب عالی‌یه کیتدکلکمی تکلیف ایتدکده ٬ دقیقه بدقیقه عزلم خبرینه منتظر اوله‌جغمی سویلدکجه « نه احتمال ! » دیو تسلیم ایتدیکنه مبنی الندن قورتیله‌مدیغمدن چهارشنبه کونی باب عالی‌یه کیدیلوب فرداسی پنجشنبه کونی دخی تذکرهٔ صدر اعظمی ایله

[*] مؤخراً صدارتی احراز ایتمشدر .

عزلم اخبار اولنمغین تبییض وتقدیم اولنمیەرق اویلەجە قالدی .

بو معلومدر كه منصب ومأموریت امانت ورعایت اولنسە الدن كتمز وبقاسی اولسە پشین بكا انتقال ایتمزدی. وبردە اوتەجە حدسیات سابقە ایلە توطین نفس ایتمش اولدیغمدن غیری بعض جهتلرلە كندومدە یأس وفتور بولدیغمدن انفصالدن غمناك اولمامقلغم لازم كلوردی . لكن دولت علیەیە بوش بوشنە عارض اولان ذل ونقیصەدن غایتلە داغ بردل اولدیغمدن ماعدا سرور وكدر وخمار و (نشئە) نە اولور ایسە اولسون هرشیئك الك ابتدا كوریلوب بیلنانی نفوس بشریەدە واقع وتأثیر وتأثری ابلغ اولوب خصوصاً وصنف فضائل اتصافع « چە میكوبی بابادر عالم صورت هیچ بلیت ماورای شماتت دشمن نیست وهیچ ازیت مولمتراز زحمت حسد وارباب عنادنی » دیدیكی كبی عزل وانفصالم حقد وحسد وداعیهٔ تفرد بلاسیلە مصلحتی بوپرەسەیە كتورنجیە قدر چالیشوب هم خصم وهم حاكم اولان وساعدهٔ عالم سیئات عظیمەسیلە طولان تاتار یادكارینك سوزیلە وقوع بولەجغندن تذكرهٔ سامیەنك ورودندە مغموم ومكدر اولمدم دیسەم یلان اولور .

لله الحمد بنم اوزريمه ذاتاً وزماناً بونك بر حيثيت
صالحه وخدمت فاضلهٔ مرجحه‌سی اولميوب كرچه رياستمده
بنده سلطنت سنيه‌يه دلخواهم كبی خدمت ايده‌مدم ايسه‌ده
لدی الموازنه نقصان النقصان اولّ الرّجحان مسئله‌سنه
و مشار اليهك ترجمهٔ احوالنه علم عالمشمول شاهانه محيط
اولمق حسبيله آنك اشتكا و اتهامندن صكره بر كرّه‌ده
بو حقيری سويلتمك محاكمهٔ جناب شهنشاهی و عدالت
وتحقيقات حضرت پادشاهی اقتضاسندن ايدی . آنجق
اقتضای شيوهٔ قدرله مزاج نازنين حضرت نبوته وقوع
تأثر حكمتی مثللو فسون وفسانه‌سی قلب همايون ملوكانه‌يه
مورث اثر و خفقان خصومت وضيق صدر نفسانيتله
تواتر نفس قيل وقالدن مرآت ضمير عالی بالطبع مغبر
اولوب وقت مقدر دخی حلول ايتمش اولديغندن خواجه
سلمانك « بخت بدپرتواز دلفكاری پيرساخت » مصراعی
حسبحالِ عاجزانه‌م اوله‌رق عزل وتبديله ارادهٔ عليه
تعلق ايتمش ايسه‌ده ماهيه اون بيك غروش معاش
احسانيله حق مستمندانه‌مده لوازم شيمهٔ كريمهٔ بنده‌پرور -
يلری اجرا بيورلديغندن ماعدا ابتدای نشأتمدن برو
من غيرلياقةٍ مستغرق اولديغم نان ونعم حضرت پادشا -
هينك حق مغزاستخوانده جايكير اولمغله ليل ونهار دعای
عمر وشوكت شاهانه‌سنه مواظبت فريضهٔ ذمت ومحتم

صدق طویتمدر . همان جناب حق ذات همایون شهریارانه ووجود عالمسود جهاندارانه سین خطالردن مصون وایّام عمر وشوکت واجلال شاهانه سین روز افزون ایلیوب دشمنلرین قهر ایلیه آمین « سخن برسر دشمنش قطع کردم که مقطع ازین جای خوشتر نباشد »

## مبحث اوّل

ٔ استفناکی ایله بونصونبینك بواعث اسائتی و متمم مادهٔ رذائت اولان پرتو کرای پاشانك سبب خصومت ونفسانیتی بیانندهدر ٠

بو استفناکی دینلان کافر مقدما اثنای فترتده برآرالق افلاق وبغدان ویودهلقلری قائمقاملغندن قوللانلمش ایسهده مؤخراً آناطولی طرفنه نفی و اجلا ایله منفیا اقامت اوزره ایکن روسیه سفری آچیلهرق صدر اسبق سلیم پاشانك اردوی همایونه مأموراً درسعادتدن حرکتلرندهرسم وداع ایچون جمله ایله برابر داود پاشایه کیدلدکده اوزمان حقیر دیوان همایون بکلکجیلکی مأموریتندهبولندیغمدن مشار الیه حین وداعده مرسوم استفناکی ترجمانلق خدمتیله اردوی همایون وکذلك منفاده اولان ترجمان اسبق یاقوآکی دخی باب سرعسکریده استخدام اولنمق اوزره اطلاقلری خصوصنه سرعسکر پاشا ایله برابر خاکپای همایون شاهانهدن بالاستدعا مساعدهٔ سنیه ارزانی بیورلدیغی بیانیله باب عالییه کلدیکم کبی همان ایکیسنك دخی اطلاق فرمانلرینك اصداریله سرعسکر پاشای مشار الیهه تسلیمنی بالذات بکا امر وتنبیه ایدوب باب

عالی‌یه عودتده رئیس وقت اولان پاشای مزبور خانه‌سنه کیتمش بولنمغله البته آنك دخی معلومی اولمق وخصوصا وکیل وقتك اراده‌سیله یازیله‌جق فرمان عالی جانب زیاستدن استیذانه محتاج اولمامق ملاحظه‌سیله درحال یازدیریلان فرمانلر کیتمز ایسه [ رسید ] ایتدیریله‌رك طرف سر عسکری‌یه کوندریلوب ایرتسی کون بوکا اخبار اولندقده‌ مگر کندیسنك معلومی اولمامغین‌ صدراعظمك مرادی استفنا کی‌یی استصحاب ایله او خبیثی واسطهٔ صلح ایدرك روسیه‌لو ایله بلا محاربه اویوشمق نیت خالصه‌سنه مبنی اولدیغندن ومرسومك اردوی همایونده بولنمسی قطعاً جائزاولمدیغندن بحثله کندویه دانشلمقسزین اطلاق امرینك اصدارینه اظهار انفعال ایدوب فرمانلر دخی هنوز محلنه کیتمامش بولندیغندن مرسومك فرمانی طرف سر عسکریدن بالاعاده اردوی همایونه مأموریتی فقره‌سنی طی واخراج ودرسعادتده کلمسی قید وادراج ایله یکیدن یازدیرمشیدی . بوطریق ایله مرسومك استانبوله کلوب بیلمزده معارفه یوغیسه‌ده سرعسکر پاشایه مناسبت قدیمه‌سی اولدیغندن آنلره کیدوب کالدکجه آره‌ده صره‌ده بنمله دخی کوریشور وچونکه کندوسی عثمانلیجه برآز اوقویوب یازمش وایوفرانسزجه بیلکله کتب افرنجیه‌دن چوق شی مطالعه ایتمش اولدیغندن صحبتنه اعتبار اولنور ایدی .

سلفم نجيب افندی وقتنده انكلتره وفرانسه وروسيه دولتلری جانبندن بالاتفاق طرف دولتعليه يه تكليف اولنوب هنوز مجاوبه‌سنه بدأ اولنميان حدود يونان ماده‌سی خدمت رياسته مأموريتم ظهوريله بكا انتقال ايلديكندن دول ثلثهٔ مشاراليهم سفراسيله عقد اولنان مكالمهٔ رسميه مجلسلرنده وكرك سائر مكالمه‌لرده فرانسز لساننده طلاقت ومهارتی جهتيله ديوان همايون ترجمانی اسرار افندی ايله برابر بونی دخی ترجمانلقده استخدام ايدرك بش سنه منفاده اقامتله منكوب ومكنام اولدقدن صكره قومی يننده ازسرنو كنديسنه تعين وتميز ويرديكمدن بشقه سيسام جزيره‌سی بكلكنك بابرات عالی عهده‌سنه احاله‌سی وبونك قزينی آلوب كنديسنی قپو كهياسی ايتمك شرطيله بغدان ويوده‌لغنك شمديكی اوستورژه ويوده‌يه استحصالی خصوصلرينه همت ايتمش اولديغمدن ظاهر حالده بندن پك ممنون ومتشكر ايكن وقتا كه برسنه اوّل خذلهٔ قومدن پنايوطاكی نام منحوسك سوق والقاسيله ملكيه نائبه‌سنك نصب ايتديرمش اولديغی پطريقدن ملتجه اشتكا وقوعيله عزلی لازم كه‌رك قاعدهٔ قديمه‌اوزره خلقنك انتخابی (بابيورلدی) كندوزينه حواله اولندقده بوندن اولكی پطريقك وقتنده استغناكی بطريق خانه‌يه استيلا ايله ديلديكی كبی متره‌پوليدلرك

عزل ونصبلردن ومواد سائره‌دن لاینقطع آقچه‌لر آلمغه آلشمش اولدیغی مثللو بو یکی بطریق دخی عدم اهلیت وکمال عجز ومسکنتندن بالکلیه زمام اختیارینی حامیسی اولان مخذول مسقورك ید ادبارینه تسلیم ایتمکدن ناشی «کار بنده وبتست» مثلنجه بو کرّه بوداد وستد دزدانه آکا منتقل ومنحصر اولوب استغناکی ایسه مع الغنا ارتکابندن آقچه دیو یلدزه کند آثار وبو ایسه پاره ایله اولادیغی صنار غایت کمش کوز برکاور اولمق حسبیله بو بازارلغه طیانه‌میه‌رق یکی باشدن بطریق خانه‌یی الته آلمق داعیه‌سنه دوشه‌دیکندن کویا مذهبنده متعصب وملتنی مستصحب اولمق ادعاسیله بطریق خانه مجلسنده کاه آتیان نصایح مسیحیه‌ده کریهٔ قسیسانه ایله کوزلری صولو مناسترده‌ن نشانه وکاه چلیپای مرامنی قلادهٔ کردن حصول ایتمك ایچون غبار تغلب اغیارك نزعنه حبالهٔ دعوای صداقتی زنار بند بهانه اوله‌رق حاصلی بطریقلغه نصبنی قوردیغی سابقا قیصریه مترپولیدینی مؤلف اناجیل اربعه‌یه باداش ایدر کبی تنازله ارغنون تدبیر مصنعی هر پرده‌دن چالمش وصدای ناقوس بحث ومعارضه‌سیله کلیسای جمعیت طولمش ایسه ده اصحاب مجلس بر مُتِهم [*] بو آهنك سرد تلاش

[*] رمّة رانك ضمی ومیمك تشدیدیله قبه وزننده جمله معناسنده‌در که بجملتهم وبا جمعهم تقدیرنده‌در . کلمه‌نك بر تهمتلی معناسنه اولان ( بر متهم ) کبی اوقونماسی ایچون حرکات ایله ترتیبنه مجبوریت حاصل اولمشدر .

وتهالكله هر شعبه‌سی زیروبم غرضدن مركب اولدیغنی آكلادقلرندن انامل رد ایله سامعهٔ قبولی سد ایدرك بالآخره جمله‌نك انتخاب و اختیار ایلدیكی سیروز متره‌پو-لیدی لیغوریوس اتفاقی [لیغوفت نیقولاكی‌یه] مناسبتلی دوشمش وبوصورتله استغناكی حرمان املدن ماعدا اللندن كاسه برقاشق صوده بوغمق درجه‌سنده لیغوفتی سومیوب غیظ وعداوت قدیمه‌سی اولدیغندن آكا متعلق اولان راهبك بطریقلكندن وفی الاصل لیغوفتك بكا تردیدی چكه‌مز ایكن بطریق‌خانه مصالحنك بالطبع النه كیرمسی جهتیله حسب النظاره طرفنزه برقاتدخی تحصیل مناسبتندن پیچتابه دوشمكین پناپوطاكی مبتذلیله بالاتفاق چونكه بطریق سابقك (جماعت متره‌پولیدان) ومترلیان مثللو صنادید قوم عندنده اعتباری اولمدیغندن میخانه‌جی وبقال وحمال مقوله‌سندن بیك قدر اوباش و اسافل جمع و استصحاب ایدرك هنكامه ایله باب عالی‌یه كلوب «بطریقمزدن خشنودز!» دیو چاغرشدرمق اوزره برفساد ترشیسی قورمش اوله‌جغی آنیده خبر آلنوب درحال سرعسكر پاشایه تذكره تحریریله باب عالیجه اقتضا ایدن تدبیرینه دخی مباشرت اولنمقده ایكن كندیسی كویا رنك ویرمامك زعمیله متجاهلانه بزم اوطه‌یه كلوب كو-رندیكی كبی دفعةً «وای ملعون! اویاندردیغك فتنه‌یی

بورادە تماشا ایچون می کلدك ! آلك شو کافری ! » دیو متجلدانه برمعاملهٔ شدیده کوستردیکمده « نه جای ستیز ونه پای کریز!» ماصدق حالی اولەرق بلا انکار« امان افندم! واریر شمدی تسکین ایدرم ! » دیو لرزان وهراسان متشبث دامن استیمان اولمغین « وار کافر؛ نصل افساد ایتدك ایسه اویله اصلاح ایت ! » دیلەرك یاننه آدم ترفیقیله بطریق خانه‌یه کوندریلوب واقعا ترتیب ایلدیکی جمعیتی تفریق وتسکین ایتمش وعتبهٔ علیادن بالاستیذان ملتجه انتخاب اولنان ( مترهپولید سالف الذکرك ) بطریق نصب وتعیینله قیل وقال بتمش ایسه‌ده خبیث مرسوم هر بار بنم یاننده رؤسای سائره ایله برابر بطریق سابقك جهل وحماقت ومن کل الوجوه عدم لیاقتندن بحث واشتکا ایدوب ملکیه ناظرینه دخی واردقجه « کرچه بطریقك براز جهلی وار اما حواریون دخی اوقور یازار دکل ایسه‌لرده دین وآیینده صلابتلری وار ایدی؛ بوده آنلر کبیدر. » دیو منافقانه مداهنه‌لر ایلدیکی معلوم ایکن ملتجه لزوم عزل وتبدیلنده دخی مجرد خبث نهاد وحرص وعناددن ناشی بین الملة بووجهله القای شورش وفساددن بشقه طور وآداب رعیته مخالف برره نارفته وفضاحت وشناعت احداثنه جسارتله قرع سامعهٔ سلطنت سنیه‌یی مؤدی اولەجق

وحسب المأموریه بتون طرفمزه طوقنه‌جق صورتده واقع اولان خباثت وخیانتنك اوزرینه بردخی اوّلکی کبی کندینه یوز ویرمکه کوکلم راضی اولمدیغنه مبنی مقدملر - ده آرالق آرالق وقوع بولدقجه تسامح واغماض ایلدیکم بعض لاابالیانه حرکتنه استناد ایله متصدی اولدیغی اویغونسز ایشلردن ترك وتجاهل ایله اقتضاسنه کوره مؤاخذه ایدر اولدیغمدن متنبه اولمق لازم ایکن بو وجهله دیز کینی چکدیکم کوجنه کیدرك طینت خبیثه - سنده مستمکن اولان خیانت وکفران نعمتی اجرا قصدینه دوشمك ومقدما انکلتره معاونتیله اسکندریه‌نك استخلاصی قضیه‌سنده سرعسکر پاشانك وبعده چناق قلعه‌سنده عقد اولنان انکلتره معاهده‌سنده وحید پاشانك معیتنده بولندیغندن اول وقتلردنبرو انکلتره‌لیلر ایله انس والفت داعیه‌سنده اولوب باخصوص یونان حکومتی اصل میدانه چیقاران انکلتره‌لو اولدیغنه بناء بالطبع آنلرك پولتیقه‌سنه میل ومحبت ایتمك ملابسه‌سیله بونصونبی ایله آمیزش واختلاطه اوّلکیدن زیاده (کرمیت) ویره‌رك مجرد خیانت واهانتندن ناشی کویا روسیه طرفداری اولان لیغوفت واسطه‌سیله بن روسیه‌لونك مجلوبی اولمش اولدیغمی احیاناً مرسومه وبالمناسبه آمرال روسنه القادن خالی اولمیوب ملکیه پاشاسیله دخی وادی زمینکاریده

کائن بونلر روسیه‌اودنطولایی بنم حقمده شبهه‌لنمشلر کبی
اولدقلرینی کندیسی بالتقریب آکلادیغنه دائر محرمانه
سوزلره کیریشدیکندن عندنده معتبر وملتفت اوله‌رق
اوتوز ییللق مفسد و کمراه مجالس واحدده بردانه مصلح
وخیر خواه اولدیغی بعض دقایق احوالندن استنباط
ایلیوب حتی بردفعه « استغناکی بو ایلچیلره شویله وسزه
بویله فسادلی سوزلر سویلکده اولدیغنی آکلایورم .
بو نصوحی کوندوزلری خواب وخیاله و کیجه‌لری وهم
بال ومقولهٔ اسباب اغواله مبتلا اولدیغندن بونک مفاسد
ومکایدینی قبوله مستعد اولوب لکن آمرال روسن عقللی
ورابطه‌لی آدم اولمغله اومثللو هواجز هرزه خوارانه‌یه
فریفته اولماق کرکدر . بیلم سز نه دیورسکز ؟ » دیو
برتذکره یازدیغمده بین المأمورین یکدیکره یازیلان تذاکرک
اجوبه‌سی هامشنه یازلمق عادت جاریه‌دن ایکن؛ مجرد
استغناکی یه کوسترمک ایچون تذکره‌می نزدنده توقیف
ایدرک بشقه‌جه برتذکره تحریریله کویا طرفمزه وثوق
وحسن ظنندن بحثله « اوکونه تفوهات اولسه بیله
اعتماد واعتبار ممکنمیدر ؟ » یوللو بین الاقرار والانکار
تأویل وتوریه‌لی جواب ایله اغفال قیدنده اولوب
ضرب حدید بارد کبی نافله اوغراشمغی دخی جانم استمد .
یکندن علی حاله ترک ایتمشیدم .

فی الحقیقه مطالعه‌مه موافق اوله‌رق آمرال روسن دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده اولان معاهدهٔ اتفاقیه اصولنجه نظارت امور خارجیه طرفندن روسیه‌لویه بشقه‌جه حسن معامله‌نك لزومنی تعقل وتسلیم ایله مقصد مرسومك سوزینه قطعا قولاق آصمامش ایسه‌ده بو نصونبینك مقتضیات سن وسال ضعف دماغ وسستیٔ شعور و ادراك کندن ماعدا کیم بیلور جمعیت ذهن ذاهلنه مدار اولمق اوزره‌می یوقسه کیجه‌یی کوندوزه قاتوب ایش کورمك بو دیمکدر قورندیسندنی نصل ایسه خلاف طبیعت ومغایر عرف وعادت کوندوز اخشاملره قدر یاتوب اذان وقتنه قریب یتاقدن قالقه‌رق تابصباح تك و تنها اوطورمغی اعتیاد ایتمش وخیالات منامیه وتماثیل وهمیه رنکنده مطالعات تیره و تصورات خیره‌سی حواس و مشاعرینی استیعاب ایله ظلمت قید اندوه سوداویه‌ده قالدیغندن بینوا چوق یشامش ایسه‌ده کون کورمامش برغریب مزاج اولوب حتی پارلمنتو مجاسنده وکلای ملت طرفندن «استانبولده سائرلری ایش کوریور. بزم ایلچیمز اویویور!» دیو علناً ذم وقدح اولندیغی کندیسنك دخی مسموع ومعلومی اوله‌رق بنه خوینی ترك ایده‌مدیکنه و بوصور- تلرله اکثر وبلکه هر خصوصده راییٔ و ملاحظه‌سی عادت عجیبه‌سی کبی معکوس ومنکوس اولوب روسیه‌لویی

دخی طبعاً سوماملک ادعاسنده اولدیغنه مبنی خبث
مرسومك مفسدتی بونك وهن وفساد ذهننه توافق
وتأثیر ایدرك برقات دخی بونك اوزرینه مشغول
مال خولیا اولدیغی بعض امارات واقعه دن تفرس
واحساس اولنمش ایسه‌ده بو مجلوبیت لاقردیسی اسلاف
رجال حقنده دخی سویلنمش براسکی افترا اولوب حتی
ناپولیون بوناپارطه‌نك جنتمکان سلطان سلیم خان حضر-
تلرینه ورود ایله آمدجی اوطه‌سنده مقید اولان نامهٔ
مخصوصنده دخی صراحةً محرر ومسطور اولمغله
تخدیش ذهن وخاطر ایدر نسنه اولمدیغندن غیری
بونصونیه‌نك بیلنان مزاج مشوشنه کوره اخلاط فریه
ومریه‌ددن عروق وافکارنده حاصل اولان سدهٔ سوء
ظن ادویهٔ مفتحهٔ تأمین وتربیه ایله مندفع اولمیه‌جغندن
بیهوده اوتکلفلره دوشولمیوب فقط خصما یدینه پولتیقه-
جه برسررشته ویرلمامکه اهتمام اولنمقده ایدی .

مقدمه‌ده بیان اولندیغی وجهله چورچیل ماده‌سی
استغناکی یه سرمایهٔ دستگاه فساد اولمغله تاروپود
جد وجهد ایله طوقیدیغی قماش بدرنك خیانتی استاد
ومشتریسنه بکندیروب استدیکی بهایه صاتدی وبونصونی
طرفنده مفسدت مشروحه سببیله علیهمده بونمغه استعداد
اولدیغندن بشقه استانبولده اقامت اوزره اولان انکلتره

قونسلوس وتجاری کندیدن خشنود اولمیه‌رق هربار خواب کران واوضاع نابسامانی ذم وهجو ایله لوندره‌یه دخی یازمقده اولدقلرینه نظراً بوماده کندیسنه خدمت سفارتده [قصور] ورخاوت کلیه‌یه حمل ایله پارلمنتوده [دها] زیاده زبانزدهٔ مذمت ومذلت اولمسیله تعبیر اوله‌جق بررؤیای هائله کبی کلدیکندن خرخرهٔ استلقای افکار و دغدغهٔ کابوسیٔ استشعار [اثناسنده] مفسد مسفورلك وترجمانی اوله‌جق ملعونك صلصلهٔ تحریك واغرا ایله جامه خواب تشویش و تذبذبدن بردن بره سراسمه طورانوب شخص مصروع کبی نه یاپدیغنی بیلیه‌رك فتادهٔ دهلیز خذی وخذلان اوله‌جق صورتده ساحهٔ سوء اطوار واستکباره پرتاب ایدر ایتمز پرتو پاشا قوجاقلیوب تیز الدن روی مرامنه رشحه پاش استمالت وبازوی سست امیدینه تمیمه بند تقویت اوله‌رق برطرفدن دخی عزایم وطلسمات زمین وزمان اعمالنه مشغول اولمغله بالآخره آنك انقلاب واضطرابنی تسکین صورتیله نیجه زماندنبرو کندویه درد درون و داغ مکنون اولدیغی سیمای احوالندن نمایان اولان شهرت انفرادی بوسایه‌ده تحصیل وتکمیل ایلدی .

چنین کار کرد و نشد شرمساز
نه ازروی خلق ونه از کردکار

لعنت ونفرین اول امانیٔ کازبه‌یه واول اشتهارملامت

آثاره که فدای غیرت دین و دولت واضاعهٔ واجبهٔ حمیت ملت خسرانه‌سیله حاصل اوله. (نعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا).

چونکه مقدما پاشای مزبوری ریاستنده سفرده وحضرده تربیت واستخدام ایله آمدجی اوطه‌سنه چراغ ایدن غالب پاشا مغایرت مشرب جهتیله عم مرحومی سویه رك اوائل نشأتندن یعنی مکتوبجی و آمدجی اوطه‌سنده عم خلفادن وغالب پاشا سرخلیفه بولندیغی زماندن تا وزارتنه قدر بتون وقتنی سوء معامله واظهار غیظ ونفسانیتله کچورمش اولدیغندن بعد وفاتهما اونقد مغشوش عداوت «البغض یتوارث» حکمنجه بوشرالخلف قریبی الاصله وعم مرحومك حالی بو حقیر ناتوانه انتقال ایتمش وطبایع امم واقوامی مشتمل کتب اخلاقیه‌ده مبین اولدیغی وجهله تاتار طائفه‌سی قسوت قلب وغلظت طبع وشدت غدر وخیانتله مجبول وشیمهٔ مروت ومودتدن بی نصیب بر قوم مستحق اللوم اوله‌رق (حافظ الله) بوخصال ذمیمهٔ مادر ذاد صاحب ترجمه‌نك عناصر اربعه‌سی وامهات الخطیئه اطلاق اولنان حرص وحسد وکبر ایسه قوای فعاله‌سی اولدیغندن فضله غایت محیل ومبطن ومنافق متمکن بر داهیهٔ دهیا اولمق حسبیله مدخر ماهیت ومدفون ارض طبیعتی اولان دستمایهٔ بغض عامه‌یه

مال موروثی اولان بضاعهٔ بغضای خاصه یی دخی ضم وعلاوه ایلدیكندن وتضاد طبیعتدن بشقه غالبا بیمزده هیچ مناسبت سماویه اولمدیغندن یلدزمز بارشمامش اولوب آنجق صدر اعظم رؤف پاشا حضرتلرینك صدارت اولیسی هنگامنده بونك تعیین وعطیه وموقوفاتی كسیله‌رك اوطه‌دن اخراج برله برمدت پاشاسنك دیوان كتابتیله آناطولی طرفنده گشت وگذاردن صكره درسعادته گلوب یلان كبی سورینه‌رك برتقریب ایله ینه اوطه‌یه كیرمش اولدیغندن وسابقاً ولاحقاً اردوی همایونده ودرسعادتده كیفیات حالنی بیلنلر یننده « غالب پاشانك معهود پرتوی » عنوانیله شهرت شایعه‌سنه مبنی اوطه‌ده بولندیغمز اثنالرده وبعده آمیدجیلك وبكلكجیلك كبی معیت منصبلرنده قسری وضروری تزكیه‌سنی دوزلتمك ایچون دسیسه‌یه مبنی جبر نفس واهتمام عظیم ایله « تحسبها حمقا وهی باخس » مثلنجه هركسه كان دراهم مخوسهٔ ردائت وخساستدن كلیاً بی‌وایه وتهی مایه كورنكی [زوراكی] التزامه تحمل ایتمكدن ناشی كرچه بعض بطانهٔ حال وشانه وقوف تامی اولان ارباب دقت آلدادهمامش ایسه‌ده بنم كبی ظاهر بین « ومن لم ینتفع بظنه لم ینتفع بیقینه » مسئله‌سندن غافل نشین اولنلری ایناندرركبی اولمشیدی. تاكه عیاذاً بالله تعالی دولت علیه حقنده عین آفات ومحض مصائب

وصرف بلیات اولان زمان ریاست و [ کتخدالغنده ] آزادهٔ
تصاریف معیت و برطرف ساز مقادیر خوف دنیا وآخرت
اولەرق خود بخود حرکت متجـددهٔ کیفیه ایله واصـل
احیاز حل وعقد اولدقده سنین متقادمه‌دنبرو نهفتهٔ دولاب
درونی اولان کخیار احوال ردیئه وناسرهٔ اوضاع سیئه‌ـ
سـنی [ کرمیتله ] بی محابا صرف واعماله بأس البادی وکار
سـازیٔ رواج اسـتدراج ایله سرمایهٔ کار وکردارندن
نفسـنده هرکز ضرر وزیان کورمیـوب وبلکه صـفر
زایجهٔ عدم اولەجق طالع مضرت مطالعنك قوهٔ قالعه‌سیله
نوبنو بنیان دولت علیه‌ده آچدیغی رخنه‌لر کندینه فرجهٔ
اقبـال ومدخل اسـتقلال اولدیغنی کوردکجه « بنم فیض
وفتوحم بو یوزدن اولەیور » دیو آرتق بالکلیه اطراح
صواب والتزام خطا ایله الندن کاسـه بتون عالمی
بربرینه قاته‌جق شرور عضیمه‌یه بی باکانه و‌منهمکانه متصدی
اولدیغی سوء افعال وحرکاتیله عامهٔ انامه معلوم اولدیغندن،
ولله الحمد درت بچق سـنه‌یه قریب مدت ریاستده کندینك
جملهٔ آثار کریهەسندن اولان حدود یونان مادهٔ مستهجنه‌ـ
سندن انکلتره وفرانسه وروسیه سفارت متفقه‌سیله، وبکرش
وآقکرمان معاهده‌لریله الدن چیقمش اولان صرپلو ماده‌ـ
سنده روسیه‌لولر ایله نیجه آیلر اوغراشه‌رق امکان مساعد
ووقت وحال مستعد اوله‌بیلدیکی قدر تخفیف خصوصلرنده،

و بعده انکلترهلو ایله فرانسه وروسیه، آوستریا و پروسیا دولتلرینك اتفاق واتحادی ومع مافیه نتیجهلونك فرانسهلو ایله وفرانسهلونك روسیهلو ایله خیال اندر خیال معاملات دقیقهسی، و ینه ناظر مشارالیه یادکارینك بره کچهجك سوء تدبیر مدبرانهسیله اوروپا بواتیهقدسنده مدخل کلیسنه سبب اولدیغی مصر مادهسی، وروسیه عسکری ودونماسنك درسعادته جلب واعادهسی، وبونلر هنوز درسعادتده ایکن اعادهلری، حقنده فرانسه ایلچیسیله معاهدهٔ مخصوصه عقدی، و بعده دولت علیه ایله روسیه بیننده معاهدهٔ اتفاقیه وقوعی، وبونك اوزرینه انکلتره وفرانسه دولتلری طرفندن پروتستولر وضعی، واسپانیا قرالیچهسی ایله معارض اولان دون قارلوسك محارباتی اثناسنده [قرالیچهٔ مشارالیهانك] طرف اشرف شاهانهیه کلان نامهسنه جواب نامهٔ همایون یازلمق اوزره بر طرفدن و یازلمامق اوزره دیکر طرفدن واقع اولان تکلیفات متخالفهیه، وکذلك فلمنك قرالنك هنوز تصدیق ایتدیکی بلچیقاحکومتیله عقد معاهده اولنوب اولنمامق اوزره وقوع بولان ازعاجات متباینه مثلو انواع حالات واختلافات آرهسنده و ینه ناظر مشارالیهك زمان زخل عنوان ریاستنده بعض رؤیالره استناداً (!) آچدیغی سفر نابهنکامك تضمینات کلیهٔ متباقیه سنك تنزیل وتسویهسیله سلسترهنك روسیهلو طرفندن تخلیهسی

کبی خصوصت جسیمده حمدالله تعالی بر سقط ایشده بولنمیه‌رق وکندیسنك اعانهٔ غیرممکنه‌سنه محتاج اولمقسزین المدن ودیلمدن کلدیکی قدر ولی نعمته خدمت ایتمکه چالشدیغم موجو معلوم عالی بیورلمق حسبیله نزد معالی وفد شهنشاهیده حد ولیاقتمدن زیاده ممدوح ومعتبر اولدیغم عن اصل بنی وبلکه مقتضای طبع انسانیت ندانی اوزره جمله جهانده هیچ برکیمسه‌یی سومدیکندن بو موفقیت عاجزانه‌می دخی کوردکجه رمد رقابتله بصر بصیرتی ساعت بساعت معطل وغرض غریزی تفرد ایله دل برغلی دقیقه بدقیقه مختل اوله‌رق حسدندن قات قات بوغلقده ومقدم ومؤخر عزل وتبدیلی تحصیله چالشدقجه مسئولنه مساعده بیورلمدیغندن صورتا رعایت منافقانه اظهاریله ایچ یوزندن یاریلوب پرتلمقده ایکن بروجه بالا چورچیل قضیه‌سی ظهورنده « همراه بد زرهزن بیکانه بدتر است » مدلولنجه وادیٔ اساءتده اجنبی‌یه مسابقت وشان وشوکت سنیه وحقوق ملت اسلامیه واجباتنی علنا ذمتندن اسقاطه مبادرت برله هاکوی دستکاه مفسدت اتخاذ ایلدیکی استغناکی وساطتیله بونصوربی‌یه تشیج ایتدیردیکی پلاسپارهٔ شکایت وکرباس خشین خصومتنه کیفنجه تقدیر قیمت ایدرك مزاده ویرمکله اغتنام غفلت زمان وانتهاز فرصت امکان ایله بازار اهل واقعه‌ده

دیلدیکی کبی یوکنی طوتدی؛ اما غالبا کرمیت بیع وشرا آراسنده نصل اولدیسه قاریشقلق ایله متاع دیانتی دخی هیچه صاتمغله اصلندن برو بیلدیکمز وجهله صور تکران هیئت قبیحه‌نك مانیسی و « روی اسلام نماند » مصراعنك متمم سطر ثانیسی اوله‌جغنی برقات دخی اثبات ایتدی.

§

مقدمه‌ده بیان اولندیغی وجهله فریق پاشانك ترضیه ایچون ارسالی حوادث وحقارتی موجب اولور دیو تجویز ایتیان یادکار تجبا خارجیه نظارتنك تبدلندن حاصل اولان ذل ونقیصه‌یی نصل تجویز ایتمش؟ وفرانسه ونمچه ایلچیلریله ماورویانی بیله بونصونبینك آیاغنه کیتمکلکی لایق کورمامش ایکن مشارالیه حقارت عزل وتبدیلی نه وجهله جائز کورمش؟ وبوصورتلری دعوای دیانت وصداقته نصل صغیشدرمش؟ اولدیغی مسئله‌لرینه اجوبهٔ مسکته بوله‌بیلور ایسه « اشته لوح، اشته قلم، اشته کتب، اشته فحول! »

اعتراض واهی اشتباه ساهی

پرتو پاشا فرط فطانت وشرط صداقتده جمله‌یه تفوق داعیه‌سنده ونمازلی، نیازلی وذکرلی، فکرلی بر متعصب آدم طورنده کورندیکنه نظراً بودرجه فضاحتی ارتکاب ایتمامك لازم کلوردی.

جواب شافی دلیل کافی

واقعا اصحاب عقولدندر؛ لكن مثلا سوفسطائیه‌نك
حقایق اشیایی انكار ایتلری جهل وبلادتدن اولمیوب
عدم توفیقدن ناشی اولدیغی كبی مشارالیه دخی اعتنای
مفرط ایله آشوری خودبین وخودپسند اولمق حسبیله
بومثوللر حقنده عادت الهیه اویله جاری اولدیغی وجهله
اوته‌دن برو عقلنی خیر وصلاح طرفنده استعماله موفق
اولمدیغی معلوم عالمیان اولدیغندن ماعدا حسب الجبله
حب جاه وحرص دنیاده نفس امّاره‌سنه غایتله اسیر ودائما
كندی منفعت مخصوصه واغراض نفسانیه‌سنی تحصیلده
عمیق التدبیر برتاتار بدكردار اولمغله نجه‌سنه‌لردنبرو جان ایله
جویان اولدیغی بویله بر فرصت نا كهظهور النه كیردكده
داعیهٔ قویهٔ حصول امل مدعای صداقت ودیانتی باصدر-
مغله مایهٔ اصلیسی برقات دخی میدانه چیقارق لسان حال
ایله « بنك كونكلوم قالیغ وطبعیتم دشمن‌اسیغدر. نفسمغه
حرص وحسد وحیل كوب یخشی كیور. اولوس
اراویل قاشیدا پارسالیغ وتقوالیغ ایلاب اوز درونیمدین
فرزانه‌لیق یاوزلق‌توشالیب‌تودورمین. هر كیدن مینا یخشی
بنكار ساتیكسون. میندین هیچ عاندین غیری بولماسی‌تاجانم
چیقمیوبتور اوزكالار ایلیم تیلیم بلاسیدین خلاص
بولماغیسوتور. » دیو اوصاف واخلاق مادرزادین
بوقضیه‌ده دخی شرح وتبیین ایلدی.

قالديكه عبادت وطاعتى دخى احتمالات ثلثه‌دن خالى دكلدر؛ يامخلص ويامرائى وياخود مستدرج اولوب اوچى دخى امور قلبيه‌دن اولمغله بهرحال تفريق وتميزده افعال وآثار خارجيه سندن استدلال لازم كله‌جكى ظاهر ورياستندن بروكه اون ايكى سنه‌يه واره‌يور؛ بالجمله صادرات افعالى بزم خلقمزك معلوم ومضبوطى اولديغندن فضله اوروپا خلقنك لسانى اولان غزته‌لرده دخى اسم ورسميله متداثر اولمقدن ناشى افعالنده اخلاصه دلالت ايدر هيچ برنسنه ثابت اوله‌ميوب آشناى اطوار عالم اولان ارباب مزايايه غير مستور اولديغى وجهله رياكار اولمسى دخى موافق اولميه‌جغنه واعمال عبوديت دنياجه دخى مستلزم منفعت اولديغنه مبنى بيانلردن ديكلديكم وجهله كنديسى وقرنداشى حربيه ناظرى حصول اقبال ايچون خواص خفيه‌يه مشغول اولدقلرى مثللو بوعبادتلر وطاعتلر دخى مجرد صوكى چيقميه‌جق براستدراج دنيوى غرضندن عبارت اولديغى كونش كبى ميدانده ايكن اكر مخلصدر ديه‌بيلن وار ايسه كناهى بوينه .

## استطراد

مشار اليه كنديسنى مرحوم راغب پاشايه ثانى وآوستريا باش وكيلى مترنيخه مدانى اولديغنه دائر مداهنلر

لساندن ایشتدیکی مدیحهٔ کاذبه‌نك ایکیسندن دخی اظهار انبساط ایدر اولمغله جمع ضدین مآلی هله بونده درکار اولدیغندن بشقه منسترولقده بونك مترنیقده اولدیغنی بیلم امّا فی المثل اکر مترنیق مجارستانی حکومت مستقله ایتمك وایتالیایی فرانسه‌لویه ویرمك وبروسیالویی ویانه‌یه کتورمك کبی دولتنده ابقای نام ایده‌جك خدمتلرده بولنور ایسه اول وقت آنك بوکا براز یان باشی کاله‌جکنی اعتراف ایدرم . راغب پاشا ایسه سفینه سندن کمالات علمیه‌سی مستبان اولدیغی مثلّو تدبیر ملکك خصوصنده دخی بروجود کامل اولدیغی روایاتنه مبنی بکلنیلور ایکن اکر اول دخی پرتو پاشا کبی بروزیر وزر آلود اولمق لازم کلور ایسه بوکاده یوف؛ آکاده یوف!

## تبکیت

— بنم بیلدیکم عشار ایله اون بش سنه‌دن کویا استقامت اوزره درویشلك ادعاسنده اولوب وسیر سلوکدن مقصود تصفیهٔ قلب وتهذیب اخلاق ایله تکمیل نشئهٔ انسانیه دیمك اولمغله او قدر سنه‌لردن برو تربیه واصلاحندن صکره بوحال خسران مآلده اولان نفس امّاره عجبا قبل التربیه نصل ایدی؟ — دیو کندیسندن صوریلور ایسه نه جواب ویرر بیلم .

سؤال — شمدی بو آدمده هيچ كمال يوقمی در؟

جواب — آنده بر كمال واردر كه هيچ كيمسه يه تحصيلی ميسر اولمامق كركدر. شويله كه: كنديسی غدار وبی رحم ايكن [ شفيق ومهربان ] وغايت مرتكب وطماع ايكن [ عفيف وپرهيزكار ] كورنمك كبی نفسنده اولان اخلاق ذميمه‌نك ضدينی ارائه شعبه‌سنده اولان هنر ومهارتنه ديه‌جك اولميوب حاصلی شرندن حضرت اللهه صيغنيله‌جق بر فتنهٔ بيدار وبو بابده رجال عصرمزك جمله‌سی حقير ايله همزبان اقرار اولمغله بزدن صكره كانلر مثلا قره‌چلبی زاده عزيز افنديك واوقجی زاده‌نك آثارندن خصماسی حقنه يوريدكلرينه قياس ايتمسونلر، كه علی التحقيق رسم نفسنی تردد سزجه بيلسم خوفا عن الله بو تفصيلاته كيرمزدم .

## مبحث ثانی

چونکه مشار الیهك صفت کاشفه و منقبت ماد. حه‌سی شعر و انشاء قریحه سندن عبارت اولسه گرکدر . اولا ادبیاتده جهلی سببیله اشعاری غلطات وفلتاتدن خالی اولمیوب ازجمله استانبول صو کمرلری تجدیدیچون سویلدیکی تاریخده « یاپلدی بو کمر سیرتده سد آهنین اولدی » دیو ذوی العقولده مستعمل اولان سیرت لفظنی جماداتده استعمال ایلمسی وجسر جدید همایون تاریخنده « عالم بدیهی سویلدی » تعبیریله بدیهة و بالبداهه لفظلریله بدیهی لفظنك کفیت استعمالنی بیلمامسی محکمهٔ مناظره‌ده ثبوت مدعایه شاهدین عادلین اوله‌رق بوکا مماثل هفواتیله برابر قوت طبیعت وسلاست منظوماتنی انکار اولنمز ایسه‌ده یاپدیغی ابیات ایله یقدیغی بیوتك وزنی میزان آخرتده معلوم اوله‌جغندن غیری شاعریت و کلای دولته کوره کمال وحیثیتدن معدود اولامق شویله طورسون کتبه‌ده بیله معارف معروفه‌دن اولمدیغی کندی قولیله اثبات اولنور که : دیوان همایون قلمندن مرحوم دانش بك السنهٔ ثلثه‌ده اشعار پاکیزه‌سی موجود ذاتنده دانش ودرایتله نادر الوجود

برچلی ایكن اثنای ریاستنده بالمناسبه بن زبانزد گذار ستایش وثنا اولدیغجه التفات ایتمیوب بالآخره «نه یاپالم؟ دولت علیه ده ایران دولتی كبی رئیس الشعرالق مسندی یوق كه توجیه ایده‌لم!» دیو فقیری تزییف ایله حصر مطلب ایتمش اولدیغی خواجه لق املندن مأیوس ایتمكله بیچاره غیرت اقران ایله ورم اوله‌رق كنج یاشنده تلف اولدی كیتدی.

یعنی ادراك معانیٔ دقیقه‌یه دائر افعال غریزه‌دن اولمسیله شعر اطلاق اولنان نظم نفیس «كر سخن جان نبود مرده چرا خاموشست» مزایاسنجه اصحاب مذاقه روح روان قبیلندن ایسه‌ده فی الحقیقه منسترولغه متعلق اوصافدن اولمامق حسبیله اقرانه باعث تفوق ورجحان اوله‌میه‌جغی محتاج بیان دكلدر. وسیرت ماده‌سنده شعرای ایراندن بعضیلرینك مثلا عرفینك «سیرت این چمن از خلد ببیند مجمل» مصراعی كبی اشعار ایله احتجاج بجهیلكدر.

كذلك فن انشاده دخی واقعا حیل وخردهٔ كتابتی بیلور وچوق شی یازمق الندن كلور ایسه‌ده «فی الاكثار عثار» مدلولنجه منشأتی دخی ذل وذلل وخبط وخللدن سالم اولمیوب حتی اوطه‌ده بولندیغمز هنگامده رئیس اسبق جانب افندی «مكثردر.» دیو تحریراتنی بگنمز ایكن كیدرك معیتلرنده بولندیغی ذوات بونك اوزون اوزون مسوداتنی كوردكجه قرالتیسندن اوركوب تصحیح وتنقیحه دخی بضاعهٔ اقتدارلری اولمدیغندن

دهن خامهٔ خود پسندانه‌سنه هر نه كاور ایسه یازمقده
سربست اولمغله تمام « كاتب مایرید » اولمشیدی .

اثنای سفرده یعنی زمان نحوست اقتران ریاستنده بنم
قلمه آلدیغم بر لایحه‌یی تصحیح ایدركن روسیه‌یه دائر بر محلنده
« دولت علیه ایچون قازدیغی قویویه كندیسی دوشر . »
تعبیرینی درج ایدرك بو فقره‌نك مشهور اولان اصل عربیسنه
كوره بو مقامده عدم مناسبتنی فرق وتمییز ایتمامك و ینه
لایحهٔ مذكوره‌ده « مادامكه اهل ایمانز؛ بویله‌جه اعتقاد
ایتملیز ! » دیو ایمان واسلامی توقیت ایله قابلیت عدم
بقاسنی قائل اولمق مثللو واقع اولان خبط وخطاسی آثارینی
مطالعه ایدن ارباب انشایه معلومدر .

مع هذا طوته‌لمكه كتابت وخطابتی هیچ معیوب
ومدخول اولسون؛ نه فائده‌سی واركه فرط غرور
واعتناسی و بالطبع مصدر شر وضر اولمسی جهتیله
قال وقلمندن دولت علیه هیچ خیر ومنفعت كورمیوب
بالعكس تداركی وتلافیسی ممكن اوله‌میه‌جق نه خسارتلره
اوغرادیغنك تفصیل اجمالیسی زیرده بیان اولنور ایسه‌ده
پشین منفعت ومضرت قبیلندن مثال موجز اولمق اوزره
ایراد اولنور كه : اوائل فطرت روسیاده بطریقك هلاكی
ومجرم ایله بی جرمك عدم تمییزی مثللو بعض معتادن
طولایی روسیه ایلچیسی دستغودونك ویردیكی تقریر
رسمی‌یه جواباً ویریلان تقریر مفصلی و بعده [ ایلچی‌ی

مرسومدر] بالانفعال قطع مخابره ايله بيوك درجه‌يه غزلتنه مبنی مقام صدارتدن روسيه باش وكيلنه يازيلان مكتوب مطول مسوده‌لری صاحب ترجمه‌نك همت ومهارتنه حواله اولنديغندن؛ واقعا عرض هنر قصديله اوزون اوزادی سوزلر وروسيه‌لونك دعواسنه مقابل كاتبانه جوابلرله طبقه طبقه كاغدلری طولديرمش ايسه‌ده؛ چونكه مواد اقيسه‌دن معدود اولان جدل ومغالطه هر يرده جائز وجاری اولمديغندن غيری فی الحقيقه اكثار كلام مضل افهام وبلكه ممد اوهام اوله‌رق حد ونصابنی تجاوز ايدن مقالهٔ مدعيانه هر نه قدر صدق وصوابه مقرون اولسه دخی صاحبنه محبت نافعه اولميه‌جغی دركار وخصوصا آثار خارجيه ووقوعات شهوديه‌نك تصديق ايتمديكی اقوال مجرده‌نك تأثيری آنجق نفوس ساده‌جه‌يه اولوب يوقسه دولتلره كوره اولمديغی بديدار اولمغين؛ بو مناقشه روسيه‌لونك الزام وافحامنه قيل قدر مدار اولمق دكل بلكه تشديد خصومت وباش وكيل طرفندن سكز سطر بر مختصر جوابنامه ورودیله مطالب ومدعالرنده اصرار وخشونتی مستوجب اولديغی هركسك معلوميدر.

وصيدا واليسی سابق دولتلو عبدالله پاشانك عصيانی وقوعيله طرف دولتعليه‌دن اوزرينه وارلديغی اثناده مصر واليسنه اظهار دخالت واول دخی حقنده عرض شفاعت ايتمش اولديغندن صورت حال بين الوكلا مطالعه

برله؛ عبدالله پاشانك طوغریجه طرف سلطنت سنیه‌دن استئمان واستعطاف ایتماسنه مبنی درجهٔ اولیده ارادهٔ سنیهٔ متعلقه‌نك انفاذی ودرجهٔ ثانیه‌ده عکادن اخراجی وثالثه‌ده عفو واطلاقی شقلریله جوابنامه تحریر واول وجهله اوچ قطعه اوامر علیه تسطیر وتسییر اولنوب لکن شق اوّلك اجراسی کندوسنی قاندیروب وقاندیره‌جق سوزلر تمهید وتأکید اولنمسی صورتنه قرار ویریله‌رك جوابنامهٔ مذکوری اول وقت مکتوبئ صدر عالی بولنان طاهر سلام بك افندی ایکی کرّه قلمه آلمش ایسه‌ده ایستنیلان مرتبه اطرافلی اولمدق واهمه‌سیله رهین استحسان اولمیوب اول تاریخده بومنشئ مسلم الکل آمدجی بولنمغله بوکا سپارش اولندیغندن مضمار سخنوریده سمند سبکسیر قلمنه ارائهٔ رخصت جولان ایله فروسیت وهنر مندیده یدطولا کوسترمش وتحریرات اطنابیه‌سنی اولیای اموره کرکی کبی بکندرمش ایسه‌ده مصر والیسی او تکلفلی شقین اوّل وثانی‌یی کان لم یکن حکمنه وضع ایله شق ثالثی اختیار واعلان ایدرك اوقدر ورزش ویسیانه وکوشش کاتبانه‌دن قطعا برثمره حاصل اولمیوب فقط طاهر بك افندینك قیرلدیغی قالدی . امّا صاحب ترجمه دخی دیله‌دیکی کبی مفتخر اوله‌مدی .

وینه آمدجیلکنده مادهٔ فطرتك اشتداد وامتدادندن وانکلتره وفرانسه وروسیه دولتلرینك مداخلهٔ علنیهٔ

متغلبانه‌لرندن طولايى حالت افندينك رأى وتدبيريله اركان دولت عليه بيننده عقد وامضا اولنمق اوزره مفصل ومشروح بر اتفاقنامه قلمه آلوب فى الواقع هرنه قدر مسئلهٔ مطلقهٔ وفاق كندو مشرب مفارقته موافق دكل ايسه‌ده حالت افندى‌يه بكنديرمك ايچون ناچار محاذير خلاف وشقاق ومنافع اتحاد واتفاقه دائر مقدمات منشيانه و بعض تمثيلات خارجيه تمهيديله دولته وملته يكدل ويكجهت اولمانك ايجاب واقتضاسنى وعكس قضيه‌ده اولان خطرات ومهالكى بو ايله بسط و بيان ايدرك مسوده‌سى رهين تحسين وآفرين اولمش و بر مجلس عموميده اوقونمغه قرار ويرلمشيكن افندىٔ مشار اليهك نفى واجلاسيله اورتالغك رنكى دكشمكين مسودهٔ مذكوره حرف مسروق كبى قرائتدن محروم و بن صندوقهٔ اوراق بطالده معطل ومكتوم قالمشيدى .

اشته معظمات اموره‌كى فوائد كتابتى دخى بو انموزجه‌يه قياس اولنمق اوزره داخلى وخارجى اوچ مادهٔ مهمهٔ ملتزمه‌ده حال بويله اولوب حضرت انشائيه‌سى بحثنده دخى « الكل اعظم من الجزء » قضيه‌سى كبى شك وشبهه‌دن عارى وشهادت سربسته ايله مقدمى تاليسندن مستغنى بر دليل كواه يعنى قلمندن حاصل ونازل اولان بلاى سياه دخى شويله كه . . . . . . . . .

# خواجۀ ادراك وعرفانم برادر وجدانم كمال بكك تبصره اوزرينه مطالعه‌سى

برادرم توفيقه

برادر!

تبصره‌يه دائر يازديغك اخطارى اوقودم . عاكف پاشا مرحومك بو اثرى ايچون بر قاچ لقردى‌ده بن سويليه‌جكم . اوت! بعض يرلرى سنك فكركه مغاير اوله‌بيلير؛ بعض جهتلرى ادبيات عتيقه علامه‌لرنجه الك بيوك تحقيرلره، تزييفلره شايان كورينور. بعض طرفلريني ده ادبيات جديده طرفدارلرى بكنمز. نه ياپه‌يم! تصورات فكريه‌يى تغيير ايتمك الده دكل. امّا بو يولده بحثه كيريشمك ايستنله‌جك، نوظهور اولان طرز تنقيد ميدانده ايكن بن مباحثات ادبيه‌يه كيريشه‌ميه‌جكم . يازه‌جقلرى سوزلره مقابله ايده‌ميه‌جكم . بوكا فكرمده قرار ويردم . چونكه ينه تكرار ايدرم؛ تصورات فكريه‌يى دكشديرمك الده دكل .

عاكف پاشانك تبصره‌سی بنم ظنمه كوره ادبيات جديده‌نك مأخذ اجتهادی اولان آثاردندر. فقط عاكف پاشا او يولده موجدلك شرفنی حائز دكلدر؛ چونكه تبصره‌دن اوّل ده بو طرز افاده‌يه مأخذ اوله‌بيله‌جك قدر طاتلی شيلر يازمش بيوك راشدلر، عصمت بكلر، حالت افنديلر، دها برخيلی ذاتلر واردر. نهايت تبصره‌يی سلطان سليم ثالث عصرينك مباديسيله باشلايان وسلطان محمود ثانی عصرينك اواخريله ختام بولان لسان رسمينك مرتبهٔ كمالی ودولتك ظهورندن [شناسی] ادبياتی زمانه كلنجه‌يه‌قدر قوللانيلان هر نوع طرز ادبك ده اك پارلاق برمثالی عد ايدرم.

§

تبصره‌نك اساسلی برقصوری واردركه اوده لسان رسميده يازلمش بر رساله ويا اديبانه تحرير اولنمش برمقاله صورتندن برينه بكزه‌مامسيدر.

سياسياتدندر دنيلسه ايچنده برچوق ابيات، برچوق اصطلاحات وار! ادبياتدندر دنيلسه اكثر صحيفه‌لری اوزمانك لسان رسميسی اوزره‌در.

شورايه دقت لازمدر. دولتك ظهورندن بری سياسی اوراقك چوغی مقفا ومصطلح برطرزده يازلمشدر. برطاقمی ده دوزيولده تحرير اولنمشدر. فقط بونلردن معتبر

اولانلرك هیچ برنده بویله محبوس البسه‌سی کبی ایکی رنکدن ترتیب اولنمش بر اثر کوریله‌مز .

ینه تبصره‌نك ادبیاتجه دقت اولنه‌جق بر قصوری دها واردر اوقصور ایسه پرتو پاشانك عرفینك قوللا- ندیغی سیرت کلمه‌سنی مؤاخذه ایتمکله برابر ایچنده « زوراکی » « محاذیر غیر مسبوقه » کبی کلمه‌لر ترکیبلر بولنمسیدر .

مع مافیه

« براثرك که فاعلی انسان اوله ممکنمیدرکه آنده نقصان اولمیه ! »
[ شناسی ]

عاکف پاشا مرحوم تبصره‌سنده « نقصان النقصان لاول الرجحان » قاعده‌سنی قبول ایدیور. علماً وادباً شاننه تقربدن عجزمزله برابر بز اوقولی انکاره مقتدر اوله‌میز . کتابنی اوپوب ده باشمزه قویمق وظیفه‌مزدر .

§

تبصره‌نك سیاسیات جهتلریله ادبیات جهتلرینی بربرندن آیره‌لم . هیأت مجموعه‌سی برینه ایکی پارچه‌سنه بشقه بشقه نظر ایده‌لم مرحومك ایکی جهتده‌ده فکرمزه تعلیم حکمت ایدنلرك قلمزه ترجمه یازمغی اوکره‌دنلرك اك بیوکلرندن و بناءً علیه بوکونکی ارباب قلمك اولیای نعمتندن اولدیغی انکاره مجال یوقدر . فکر سیاسیجه

بو اثرنده بعض خطالری كورينور. فقط پرتو پاشا خطيئا-
تنه قياس قبول ايتمز. معارف شرقيـه بورالرده منتشر
اولمه‌دن اوّل يوزغادده ظهور ايتمش؛ زماننده، مكاننـده
موجود اولان علومی تحصيله وحتی افعالنی مكسوبات
علميه‌سـنه توفيقه مقتدر اولمش. اوروپايه قارشی يا پيله‌جق
شيلری تبصره‌ده سـويلديكی قدر ياپه‌بيلمش. شمدی آرزو
اولنديغی كبی ياپه‌مديغيچون مرحومی تعييب ايتمك اعتقادمجه
يكرمی اوتوز سنه صكره طوغمديغی ايچون مؤاخذه ايتمك
قبيلندن اولور.

عاكف پاشا فكرمزه تعليـم حكمت ايدنلرك بری
اولديغندن بحث ايتمشـدم. ظن ايدرم كه حقلی‌يم. چونكه
مرحومك تبصره‌ده بيان ايتديكی قواعد سياسيه نه قدر
خطالی اولسه — فرنگك استيلاسی عليهنه براعلان نشرينه
جسارت ايده‌ميان — اسلافنك مطالعات اداره‌سـنه نسبتله
كرچكدن بر بيوك حكمت عد اولنمق لازم كلير.

§

كلهلم ادبيات جهتنه: عاكف پاشا بو اثرنده «حدت
لسان» ديديكمك خصيصهٔ ادبجه او قدر مهارت كوستر-
مشدر كه قوهٔ ناطقه‌يه قهرمانلرك، رستملرك اعصاب اقتدا-
رينی علاوه ايتمشدر؛ دنيلسه بيوك بر مبالغه ايدلمامش اولور.
انسان دلائل باهره ويا دها طوغريسی اقناعيات

قاهره‌سنی اوقورکن فکر عادتا مغلوبیتنی حس ایدرك وهمله‌ره دوشمکه واکر تعبیر جائز ایسه تتره‌مکه باشلار ظن ایدیور. لقردیلری صقوللینك آغزندن؛ خواجه سعد الدینك قلمندن چیقمشه بکزه‌یور!

ایشته عاکف پاشانك بنجه الك بیوك مزیت ادبی قیاسات مرکبه ودلائل متسلسله‌سنده کوستردیکی شدت ارتباط وحدت افاده ایله مخاطبنده القا ایتدیکی میل ملزمیتدر. لسانمزده ولو اقناعیاتدن اولسون او مزیتی؛ او قوتی حائز بشقه بر اثر بولنه‌مز ظن ایدرم.

«تزییف خصم» حقنده مرحومك پك ایلری کیتدیکی ظاهردر. فقط یازدیغی شیلر ایچنده «ستر سفسطه» دینیله‌جك سوز آز بولنه بیلیر. چونکه خصمنی تزییف ایتدیکی صره‌ده کوستردیکی دلیللر همان عمومیت اوزره تاریخجه ثابت اولمشدر. امّا پرتو پاشایه خصومتی وطن محبتندن دکلشده حب جاهدن ایمش. بو حقیقت متروکات ادبیه‌سندن اولان تبصره‌نك سوادندن استخراج اولنه‌مز. قره‌طوپراغی قارشدیروب ده کوکلندن سرائرینی چیقارمق ایسه انسان الندن کلمز.

§

تبصره‌یه کوز کزدیررکن تصادف ایتدیکم برکلمه ایچون سکا بر اخطارجق یازه‌یم: [محذور] یاکلشدر.

فقط محذورات صحيحدر . چونكه [ محذوره ] مصدر ميمى اولەرق بزم جهلهٔ كتابك استعمال ايده كلديكى محذور يرينه قوللانيليير . محذوره‌نك جمعى ايسه « محذورات » كلير .

شمديكى ادبيات بحثلرنده راست كلانك راست كلانه لغت كتابلرينه مراجعت توصيه‌سى موده اولمامش اولسه ايدى؛ ياخود بومودەلرده فكرمهٔ مشربمه مطابق بولنسه ايدى؛ سكا ايستر ايسه‌ك قاموسه مراجعت ايده‌بيليرسك دير ايدم . [ محاذير ] كلمه‌سنه ايتديكك مؤاخذه طوغريدر. احتمالدركه يا او، ياخود بنم ظنم ياكلش اوله .

بحث ايتمم ! چونكه بوكونلرده تدقيقات ادبيه‌دن تعامى ايتمكه باشلادم . ابوالعلاءالمعرى‌يه دونه‌جكم .

ولما رأيت الجهل بالناس فاشيا
تجاهلت حتى ظن انى جاهل

بيتنى تكرار ايدوب طوره‌جغم .

فى غرهٔ شعبان سنه ١٣٠٠ نامق كمال

مطبعهٔ ابو الضيا ـ درغلطه

## مطبعهٔ عاجزانه‌مده موجود اولان آثار مطبوعه

---

| | |
|---|---|
| فی | |
| ٥ | ربیع معرفت ١٢٩٩ سنه‌سنه مخصوص . |
| ٧ـ | کذا ١٣٠٠ سنه‌سیچون . |
| ٥ | انکیزبسیون تاریخی . |
| ٥ | ظفرنامهٔ ثابت . |
| ٥ | جمل منتخبهٔ کمال . |
| ٦ | تبصرهٔ عاکف پاشا . |

## دردست طبع بولنان

کلیات کمالك جلد اولی .

شئون قرونك شهر اولی .

منتخبات تصویر افکار [ جلد اولی ] .

مجموعهٔ ابوالضیانك اکسلش اولان نسخه‌لری یکیدن لزومی قدر طبع ایدلمش اولدیغندن طاقم آلمق ویا اکمال نقصان ایتمك ایستیانلرك کرنه‌مطبعه‌یه وکرنه‌آراکل افندی‌یه مراجعت ایتمه‌لری اخطار اولنور .

مجموعه‌نك برنجی جلدیله ایکنجی و اوچنجی جلدی آیری آیری و ایکی جلدی برلکده وشمدی‌یه قدر امثالی کورولمامش درجه‌لرده مزین اوله‌رق تجلید ایدلمش و یالکز جلد بهاسی اوله‌رق قیمت اصلیه‌سنه اون غروش ضم ایله صاتلمقده بولنمشدر .

---

# کتابخانهٔ مشاهیر

غوتنبرغ ٠
فرانقلن ٠
ابن سینا ٠
دیوزن ٠
غالیله ٠
ناپولیون ٠
بوفون ٠
ازوپ ٠
٩ و ١٠ نجی جزؤلری دردست طبعدر ٠

3 1761 07130530 4

Mehmed 'Ākif, Bozoklu, Pāşa
Tabṣıra-i 'Ākif Pāşa
4. Daf.

DR
558
M45A3
1882